

Returadresse:

Land By og Kultur, Natur, Land og Vand
Smed Sørensens Vej 1, 6950 Ringkøbing

**NATURENS
RIGE**

Sagsbehandler

Anders Nørskov Stidsen

Direkte telefon

99 74 10 01

E-post

anders.stidsen@rksk.dk

Dato

26. november 2024

Sagsnummer

24-002354

Fornyelse og revision af miljøgodkendelse til Hoven Mølle Dambrug på emissionsbaseret regulering

Skråfoto 2023. Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

Ringkøbing-Skjern
Kommune

Åbnings- og telefontider
Mandag 10.00-17.00
Tirsdag-fredag 10.00-13.30

Virksomhedens stamdata

Virksomhedens navn	Hoven Mølle Dambrug
Virksomhedens adresse	Møllebakken 2, 6880 Tarm
Virksomhedens matrikelnummer	Matrikel 1F, Sdr. Grene, Hoven. M.fl.
CVR-nr.	20020593
P-nummer	1018558110
CHR-nummer	103648
Omtrentlig produktionskapacitet	500 tons
Nærrecipient	Hoven Å
Fjernrecipient	Ringkøbing Fjord
Vandføring opstrøms (medianminimum)	860 l/s
Vandføring nedstrøms (medianminimum)	860 l/s
Vandløbets vandføring (medianminimum) ved udløbet til Ringkøbing Fjord	18.000 l/s
Andel af risikovurdering for medicin-/hj.stof.	0,3
Maksimalt vandforbrug	350 l/s
Passageforhold	Opstemning med omløbsstryg
Listebetegnelse - godkendelsesbekendtgørelsen	I 202 ferskvandsdambrug
Tidligere miljøgodkendelser og tillæg	Miljøgodkendelse i 2013 Tillæg i 2014 og 2016

Aktiviteter

Hovedaktivitet	Ferskvandsdambrug – produktion af regnbueørreder (<i>Oncorhynchus mykiss</i>) til konsum.
Væsentlige miljøforhold	Udledning af næringsstoffer, organisk stof samt medicin og hjælpestoffer til Hoven Å (nærrecipient), Omme Å, Skjern Å og Ringkøbing Fjord (fjernrecipient).

Ny Aktivitet

Aktivitet	Revidering/fornyelse af miljøgodkendelse på emissionsbaseret regulering med opdatering af vilkår fra miljøgodkendelse i 2013 med tillæg i 2014 og 2016.
VVM	Der er foretaget en miljøscreening af projektet, og det er vurderet, at aktiviteten ikke er omfattet af VVM-pligt.

Indhold

Fornyelse og revision af miljøgodkendelse til Hoven Mølle Dambrug på emissionsbaseret regulering.....	1
1 Ansøgning.....	5
2 Afgørelse	5
2.1 VVM.....	5
2.2 Miljøgodkendelse	5
2.3 Høring.....	6
3 Vilkår	6
3.1 Generelt	6
3.2 Beredskab	7
3.3 Produktion.....	7
3.4 Vandindtag.....	7
3.5 Afgitring.....	8
3.6 Spildevand	8
3.7 Egenkontrol	9
3.8 Krav til prøvetagning og analyse	9
3.9 BAT standardkrav	10
3.10 Medicin og hjælpestoffer.....	11
3.11 Slam	14
3.12 Støj, Lys, Lugt og affald	15
3.13 Ophør	17
4 Ikke-teknisk resumé	18
5 Miljøteknisk vurdering.....	18
5.1 Lokalisering.....	18
5.2 Indretning og drift.....	18
5.3 Udledninger af næringsstoffer mv.	19
5.4 Medicin- og hjælpestoffer – forbrug og udledning	21
5.5 Vurdering af renere teknolog - BAT	22
5.6 Økologisk tilstand i vandløbet.....	24
5.7 § 3-beskyttede naturområder	26
5.8 Påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter – væsentlighedsvurdering.....	27
6 Gyldighed og retsbeskyttelse	27
7 Offentliggørelse og klagevejledning.....	28
7.1 Offentliggørelse.....	28
7.2 Klagevejledning	28

Bilag 1 – Oversigtskort med dambrugets indretning.....	30
Bilag 2 - Beskrivelse af dambrugets indretning	31
Bilag 3 - Lovgrundlag	32
Bilag 4 - Dokumentation af vilkår til støj.....	34
Bilag 5 - Udlederkrav og kontrol af dambrugets udledninger.....	35
Bilag 6 - Beredskabsplan	36
Bilag 7 - Driftsjournalens indhold	38
Bilag 8 – Vurdering efter habitatbekendtgørelsen	39
Projektets indhold	39
Lovgrundlag.....	39
Natura 2000-områder.....	39
Beskrivelse af mulig påvirkning	41
Indvinding af åvand	42
Udledning af organisk stof og næringsstoffer	46
Udledning af medicin- og hjælpestoffer	47
Samlet vurdering	48
Referencer.....	48

1 Ansøgning

Hoven Mølle Dambrugs miljøgodkendelse fra 2013 skal have 10 års-opdatering sammen med de to tillæg fra 2014 og 2016.

2 Afgørelse

2.1 VVM

Der er foretaget en screening af projektet i henhold til bekendtgørelse om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter, bekendtgørelse nr. 806 af 14. juni 2023.

Kommunen vurderer, at det ansøgte projekt ikke er af et sådant omfang, at projektet er omfattet af VVM-pligten (Vurdering af Virkning på Miljøet).

Afgørelsen er begrundet i, at miljøpåvirkningens omfang ikke er af en sådan karakter eller grad, at aktiviteterne må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet.

Afgørelsen er meddelt efter § 21 i bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) – LBK nr. 4 af 03/01/2023.

2.2 Miljøgodkendelse

Ringkøbing-Skjern Kommune meddeler fornyet miljøgodkendelse på de i afsnit 3 nævnte vilkår. Godkendelsen gives på grundlag af ansøgningen og oplysningerne i sagen i øvrigt jævnfør beskrivelserne og bilagene til denne godkendelse.

- Der er tale om revision af en eksisterende miljøgodkendelse af en omtrent uændret drift og omtrent uændrede vilkår. Derfor meddeles vilkårene efter miljøbeskyttelseslovens § 41 (som beskrevet i dambrugsbekendtgørelsens § 8, stk. 3).
- Den reviderede miljøgodkendelse erstatter den nuværende fra 2013 med tillæg.
- Dambrugsbekendtgørelsen fastsætter minimumskrav til drift og indretning af dambruget (BEK nr. 1567 af 7. december 2016).
- Der gives tilladelse til udledning af procesvand fra dambruget til Hoven Å i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 34 og § 28 samt bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelsesloven.
- Der gives tilladelse til udledning af medicin- og hjælpestoffer efter bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand (BEK nr. 1625 af 19/12-2017).
- Der stilles vilkår om afgitring efter miljøbeskyttelseslovens § 34 stk. 3.

Fremtidige nye aktiviteter, ændringer eller udvidelser såvel bygningsmæssigt som driftsmæssigt, som kan indebære forurening, herunder affaldsfrembringelse, må ikke påbegyndes, før der foreligger en afgørelse fra kommunen. Kommunen afgør, om godkendelse er nødvendig (miljøbeskyttelsesloven § 33 og 37).

Der gøres opmærksom på, at miljøgodkendelsen ikke fritager fra krav om tilladelse, godkendelse eller dispensation efter anden lovgivning. Eventuelt byggeri må først påbegyndes, når der ligger en særskilt tilladelse til igangsættelse af byggeriet.

Tilsynsmyndigheden kan til enhver tid revidere kontrolvilkårene for at forbedre egenkontrollen eller for at opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn, jf. miljøbeskyttelseslovens § 72 stk. 3.

Denne miljøgodkendelse skal revideres mindst hvert 10. år. Det anvendte lovgrundlag er nærmere beskrevet i [Bilag 3](#).

2.3 Høring

I forbindelse med fornyelse af miljøgodkendelsen er de nærmeste naboer blevet hørt om eventuelle bemærkninger til dambrugets drift.

Kommunen har fået tilbagemelding fra Nr. Grenevej 8, men de havde ikke bemærkninger til driften.

3 Vilkår

3.1 Generelt

- 3.1.1 Virksomheden skal indrettes og drives som beskrevet i miljøgodkendelsen.
- 3.1.2 Virksomheden skal holde Ringkøbing-Skjern Kommune orienteret om, hvem der er miljømæssigt driftsansvarlig for virksomheden.
- 3.1.3 De af godkendelsens vilkår, der angår driften, skal være kendt af de personer, der er ansvarlige for eller udfører den pågældende del af driften. Et eksemplar af godkendelsen skal til enhver tid være tilgængelig på virksomheden.
- 3.1.4 Virksomhedens journaler, procedurer og øvrige registreringer med miljømæssig relevans skal være tilgængelige for kommunen.
- 3.1.5 Virksomheden skal føre en driftsjournal, der skal opgøres en gang om året. Medmindre andet aftales, skal opgørelsen ske pr. 31. december, og resultaterne skal være kommunen i hænde senest 1. februar det følgende år. Driftsjournalen skal på forlangende forevises kommunen. Den skal opbevares mindst fem år efter afslutningen. Driftsjournalen skal indeholde de oplysninger, som fremgår af [Bilag 7](#).
- 3.1.6 Andre miljøbelastende aktiviteter end de, der er beskrevet i godkendelsen, må ikke finde sted. I tvivlstilfælde afgør kommunen, hvad der skal betragtes som miljøbelastende aktiviteter.

3.1.7 Godkendelsen erstatter tidligere vilkår for virksomheden.

3.1.8 Miljøgodkendelsen skal revideres mindst hver 10. år.

3.2 Beredskab

3.2.1 Virksomheden skal følge beredskabsplanen for uheld og utilsigtet udslip jf. [Bilag 6](#).

3.2.2 Ved driftsuheld, der kan medføre forurening af kloaksystem, jord og grundvand eller luft, skal virksomheden straks:

- Forsøge at afværge situationen.
- Forsøge at standse forureningen og/eller dens spredning.
- Kontakte alarmcentralen på telefon 112 ved større eller ikke kontrollerbare uheld.

3.2.3 Ringkøbing-Skjern Kommune skal orienteres hurtigst muligt.

3.2.4 Senest 7 dage efter uheld skal virksomheden have indsendt rapport til kommunen, der beskriver uheldets omfang og indsatsen mod miljømæssige skader samt beskriver forebyggende foranstaltninger, der begrænser risiko for nye uheld.

3.3 Produktion

3.3.1 Dambrugets indretning skal være i overensstemmelse med miljøgodkendelsens beskrivelse og vilkår.

3.3.2 Hvis produktionsplanen ønskes ændret væsentligt, f.eks. produktion af andre fiskearter, fiskestørrelser osv., skal dette meddeles kommunen.

3.3.3 Der må alene benyttes tørfoder, som skal være energirigt og højt fordøjeligt. Følgende krav til foder for konsum- og sættefisk skal være opfyldt:

- Indholdet af fordøjelig energi (netto-energiindholdet): Indholdet af fordøjelig energi (DE) i foderet skal være på mindst 18,2 MJoule/kg (4,35 Mcal/kg).
- Smuldindholdet må maksimalt være 1 %.

3.4 Vandindtag

3.4.1 Dambruget må ikke indvinde mere end 350 l/s.

- 3.4.2 Der skal være monteret vandur (nøjagtighed på 5 %) med log-funktion eller tilsvarende instrument til måling af vandføring i alle vandindtag til ferskvandsdambruget og alle vandafløb fra ferskvandsdambruget, således at det samlede vandindtag hhv. vandaflodning kan følges kontinuert (min. måling af vandføring hvert 10. minut eller min. gemme gennemsnit af hvert 10. minut ved hyppigere måling).

3.5 Afgitring

- 3.5.1 Indløbsgitter må højst have en gitterafstand på 4 mm og være af godkendt type.
- 3.5.2 Udløbsgitter må højst have en gitterafstand på 10 mm og være af godkendt type.
- 3.5.3 Ind- og udløbsgittere skal være udført i solidt, ikke fleksibelt og ikke forgængeligt materiale og være fastmonteret i et bygværk og være tætsluttende langs bredder, sider og bund af vandløbet.
- 3.5.4 Enhver gittersektion skal sikres eller aflåses, således at gitteret ikke umiddelbart kan fjernes eller løftes. Dvs. at gitteret skal boltes fast eller på anden måde sikres.
- 3.5.5 Hvis afgitringen ikke længere opfylder kravene eller i øvrigt ikke er intakt eller i funktion, skal dambruget straks underrette kommunen.
- 3.5.6 Afgitringen skal placeres således, at den flugter med vandløbets bredder og placeres således, at der ikke opstår blindgyder.
- 3.5.7 Afgitringen skal være intakt og i funktion hele året.

3.6 Spildevand

- 3.6.1 Driften må ikke forhindre, at vandløbet umiddelbart nedstrøms dambruget har en økologisk tilstand i overensstemmelse med den gældende vandområdeplan eller tilsvarende.

- 3.6.2 Dambruget skal gennem den daglige drift sikre, at slamfjernelsen fra slamkegler, mikrosigter, biofiltre foretages så effektivt som muligt. Renseforanstaltningerne skal altid være i funktion.
- 3.6.3 Plantelagunerne skal oprensnes således, at vanddybden er mellem 0,5 m og 1 m med en gennemsnitsdybde på 0,9 m. Det skal ligeledes sikres, at vandoverfladearealet bevares.

3.7 Egenkontrol

- 3.7.1 Der skal inden for hver driftsperiode på 1 år (365 dage +/- 15 dage) udtages 26 prøver af det samlede vandindtag og 26 prøver af det samlede vandudtag. Prøvetagningen skal fordeles jævnt over driftsperioden svarende til 2-3 prøvesæt i ind- og udløb pr måned.
- 3.7.2 Vandprøver skal udtages af et akkrediteret laboratorium. Planlagt prøvetagning kan udskydes, hvis forholdene i vandindtag eller udløb er væsentligt afvigende fra normal drift f.eks. i forbindelse med oprensning af damme, bundfældning eller ved sygdomsbehandling.
- 3.7.3 Resultatet af analyser samt supplerende oplysninger jf. vilkår 3.7.1 skal være tilgængelige for kommunen senest fire uger efter prøveudtagningen. Data skal gøres tilgængelige efter kommunens anvisning (på godkendelsestidspunktet leveres data til Danmarks Miljøportal).
- 3.7.4 Udløbsvandet skal overholde de kravværdier til udledning af total-kvælstof, total-fosfor, ammonium, og organisk stof (BI₅) som fremgår af [Bilag 5](#). Til kontrol af kravoverholdelsen anvendes dambrugsbekendtgørelsen og bilagets beregningsregler.
- 3.7.5 Iltmætningen i udløbet skal være mindst 70 %.

3.8 Krav til prøvetagning og analyse

- 3.8.1 Prøvetagning og analyse skal følge nedenstående procedure:

1. Prøveudtagning

Prøverne skal udtages i ferskvandsdambrugets indløb og udløb som puljede døgnprøver, baseres på den aktuelle vandanvendelse på måletidspunktet og analyseres for indhold af:

- Organisk stof m lt som modificeret BI₅ (mg/l)
- Totalfosfor (mg/l)
- Totalkvælstof (mg/l)
- Ammoniumkvælstof (mg/l)

Prøverne skal være repræsentative og udtages i fuldt opblandede vandmasser. Sugespidsen placeres i midten af vandstrømmen 1/3 af vanddybden over bund.

Alle analyser skal foretages i henhold til Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger, (Analysekvalitetsbekendtgørelsen).

2. Supplerende oplysninger

I forbindelse med hver prøvetagningsserie skal følgende forhold oplyses:

- Vandføringen i ferskvandsdambrugets samlede indløb (l/sek.) og en log-fil med alle målinger siden sidste prøvetagning. Vandføringsdata skal leveres i det format, som kommunen anviser.
- Vandføringen i ferskvandsdambrugets samlede afløb (l/sek.) og en log-fil med alle målinger siden sidste prøvetagning. Vandføringsdata skal leveres i det format, som kommunen anviser.
- Vandtemperaturen (° C) i hvert målepunkt.
- pH i hvert målepunkt.
- Iltmætning (%) i hvert målepunkt.
- Bestand (tons) på prøvetagningsdagen og dagen før.
- Dato for prøvetagnings begyndelse og afslutning.
- Eventuelle atypiske forhold (f.eks. sygdom, sygdomsbekæmpelse eller ændringer i dambrugets rutiner i prøvetagningsdøgnet).

3.8.2 Alle supplerende oplysninger i forbindelse med prøvetagningen skal noteres i driftsjournalen (jf. vilkår 3.7.1).

3.9 BAT standardkrav

3.9.1 Dambrugets spildevandsudledning skal overholde BAT-kravene i dambrugsbekendtgørelsens bilag 7. For den aktuelle produktion gælder kravene til en produktionsstørrelse over 230 tons og produktion af ørred på over 1 kg:

Parameter	Kvælstof	Fosfor	BI ₅
BAT-krav	27 kg/tons ørred	1,8 kg/tons ørred	19 kg/tons ørred

3.10 Medicin og hjælpestoffer

Generelle vilkår omkring medicin og hjælpestoffer

- 3.10.1 Alle fisk, uanset om de produceres på dambruget eller indkøbes, skal vaccineres mod rødmundssyge. Ved faldende immunitet skal der foretages revaccination, Når det anbefales af dyrlæge. Vaccination mod rødmundssyge kan kun fraviges under særlige omstændigheder, og dyrlægeredegørelse skal i så fald vedlægges driftsjournalen.
- 3.10.2 Anvendelsen af medicin- og hjælpestoffer til behandling af fisk skal begrænses mest muligt ved anvendelse af renere teknologi - såsom vaccination, recirkulering, substitution til mere miljøvenlige stoffer og driftsoptimeringer med henblik på sygdomsminimering.
- 3.10.3 Driften på dambruget skal løbende optimeres med henblik på sygdomsminimering. Herunder skal det sikres:
- at iltniveauet i alle produktionsenheder er stabilt og højt.
 - at fiskene håndteres så skånsomt som muligt.
 - at foderspild undgås.
 - at foderstyringen optimeres.
 - at der løbende sker en optimering af slamfjernelse i produktionsenheder.
 - at der indføres procedurer til overvågning af indløbsvandets kvalitet.
 - at der indføres og sikres faste procedurer for overvågning af fiskenes sundhedstilstand og hurtig handling ved begyndende tegn på sygdoms-udbrud.
 - at der anvendes desinfektionsmidler til støvler/materiel, som kan bidrage til at undgå smittespredning.
- 3.10.4 De specifikke vilkår for brug og udledning af medicin skal overholdes, selvom det kan betyde, at hele den syge bestand ikke kan behandles. Beslutning om, hvad der skal ske med den ubehandlede bestand, afklares med dambrugets dyrlæge / veterinærmyndigheden.
- 3.10.5 Der må kun anvendes medicin, som er ordineret af dyrlæge til dambrugets eget CHR-nummer.
- 3.10.6 Proceduren for anvendelse af medicin- og hjælpestof skal være tilgængelig på dambruget og kendt af dambrugets ansatte og dambrugets dyrlæge.

Specifikke vilkår vedr. brug og udledning af medicin

- 3.10.7 Indholdet af medicin (opgjort som aktivt stof) i det udledte spildevand må ikke overstige nedenstående værdier.

Stof	Tilladt maks. udledning (g/døgn)
Florfenicol	468
Oxolinsyre	401
Sulfadiazin	312
Trimethoprim	-

Udledningerne anses som udgangspunkt for overholdt, når der behandles efter nedenstående skemaer med angivelse af den mængde ørred i kg, der kan behandles afhængigt af dosis og antal behandlingsdage.

Trimethoprim indgår i blandingsproduktet Neopridimet, hvor sulfadiazin er den begrænsende faktor for anvendelsen. Der kan således ikke behandles flere fisk med Neopridimet end angivet under sulfadiazin.

Behandlingsdage/ Dosis pr. dag Florfenicol	10 mg/kg	12,5 mg/kg	15 mg/kg	17,5 mg/kg	20 mg/kg
7 dage	65.777	52.622	43.852	37.587	32.889
8 dage	60.753	48.602	40.502	34.716	30.376
9 dage	56.845	45.476	37.896	32.483	28.422
10 dage	53.718	42.975	35.812	30.696	26.859

Behandlingsdage/ Dosis pr. dag Oxolinsyre	9 mg/kg	10 mg/kg	11 mg/kg	12 mg/kg	12,5 mg/kg
5 dage	89.165	80.248	72.953	66.874	64.199
6 dage	80.496	72.446	65.860	60.372	57.957
7 dage	74.304	66.874	60.794	55.728	53.499
8 dage	69.660	62.694	56.995	52.245	50.155
9 dage	66.048	59.443	54.039	49.536	47.555
10 dage	63.158	56.843	51.675	47.369	45.474

Behandlingsdage/ Dosis pr. dag Sulfadiazin	20 mg/kg	21,25 mg/kg	22,5 mg/kg	23,75 mg/kg	25 mg/kg
5 dage	15.604	14.686	13.870	13.140	12.483
6 dage	15.604	14.686	13.870	13.140	12.483
7 dage	15.604	14.686	13.870	13.140	12.483

Behandlingsdage/ Dosis pr. dag Sulfadiazin	20 mg/kg	21,25 mg/kg	22,5 mg/kg	23,75 mg/kg	25 mg/kg
8 dage	15.604	14.686	13.870	13.140	12.483
9 dage	15.604	14.686	13.870	13.140	12.483
10 dage	15.604	14.686	13.870	13.140	12.483

De anvendte behandlinger med medicin skal dokumenteres ved hjælp af besøgsrapporter eller lignende fra dyrlæge og indgå i driftsjournalen.

- 3.10.8 Kun hvor det ikke er muligt at få det ordinerede medicin som medicinfoder, må medicinen iblandes foderet i blandemaskine. Dyrlægens anvisninger skal dog altid følges. Der henvises til gældende veterinærlovgivning.
- 3.10.9 Hvis dambruget i en akut situation får behov for at anvende og udlede andre veterinært godkendte stoffer til behandling af fisk end de tilladte stoffer på dambruget, skal kommunen orienteres om anvendelse og behandlingsmetode snarest og senest 1 uge efter påbegyndt behandling. Gentagen behandling med et ikke miljøgodkendt stof skal forudgående godkendes af kommunen.

Specifikke vilkår vedr. brug og udledning af hjælpepestoffer

- 3.10.10 Indholdet af hjælpepestoffer i det udledte produktionsvand, angivet som aktivt stof, må ikke overstige nedenstående mængder.

Stof	Middel stofmængde (mg/s) - årsgennemsnit	Maksimal stofmængde (mg/s)
Formaldehyd	2,4	11,9
Brintoverilte	2,6	25,8
NaCl (salt)	258	258

- 3.10.11 Hver behandling dokumenteres i driftsjournalen.
- 3.10.12 På anmodning fra kommunen, skal dambrugets ejer underrette om forestående behandlinger med medicin og hjælpepestoffer, således kommunen har mulighed for at kontrollere, om udlederkravene overholdes.

3.11 Slam

- 3.11.1 Anlæg til slamopbevaring skal i sider og bund være udført i impermeabelt materiale således, der ikke sker udsivning af slam/vand til vandløb eller nedsivning til jord eller grundvand.
- 3.11.2 Området til slamopbevaring skal indrettes, således at der ved uheld ikke kan ske afløb af slam/slamholdigt vand, som kan forårsage forurening. Når der anvendes gyllebeholder til opbevaring af dambrugsslam, må der således ikke fastmonteres pumper på gyllebeholderen. En gyllebeholder skal samtidig have monteret alarm, som giver sms eller lignende ved fald i overfladeniveau.
- 3.11.3 Hvis der anvendes gyllebeholder til opbevaring af dambrugsslam skal der hvert 5. år gennemføres en beholderkontrol. Denne beholderkontrol skal gennemføres af et firma, som har autorisation til at gennemføre beholderkontrol ved gyllebeholdere. Der fremsendes dokumentation for udført beholderkontrol til kommunen.
- 3.11.4 Slam og slamvand, der stammer fra oprensning af produktionskanaler, slamkegler, biofiltre, mikrosigter, og plantelagune, skal deponeres i dambrugets slamdepot eller fjernes straks og håndteres på en sådan måde, at der ikke sker udsivning til vandløb eller nedsivning til jord og grundvand.
- 3.11.5 Overskudsvand fra slamdepot skal ledes tilbage til dambruget ovenfor dambrugets renseforanstaltninger (f.eks. første del af plantelagunen).
- 3.11.6 Dambruget skal have en opbevaringskapacitet til slam på mindst 9 måneder, og slamdepotet skal tømmes mindst en gang årligt.
- 3.11.7 Tidspunkt for tømnning af slamdepot, skønnet slammængde samt transportør og modtager skal indføres i driftsjournalen.
- 3.11.8 Slam må udbringes på landbrugsjord, hvis det overholder kravene i bekendtgørelse nr. 1001 af 27. juni. 2018 om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål (Slambekendtgørelsen med senere ændringer).
- 3.11.9 Såfremt slammet ikke opfylder grænseværdierne i slambekendtgørelsen for anvendelse til jordbrugsformål, må det ikke udbringes, men skal afleveres til godkendt deponi, medmindre der foreligger dispensation fra Miljøstyrelsen.
- 3.11.10 Dambruget skal kunne dokumentere den videre håndtering af slam gennem konkrete aftaler med biogasanlæg, udbringning på landbrugsjord eller lignende. Aftalerne skal opbevares i mindst 5 år og kunne fremvises til kommunen.

3.12 Støj, Lys, Lugt og affald

Støj

- 3.12.1 Virksomhedens samlede støjbidrag – målt eller beregnet som det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) – må ikke overstige følgende grænseværdier i omkringliggende områder:

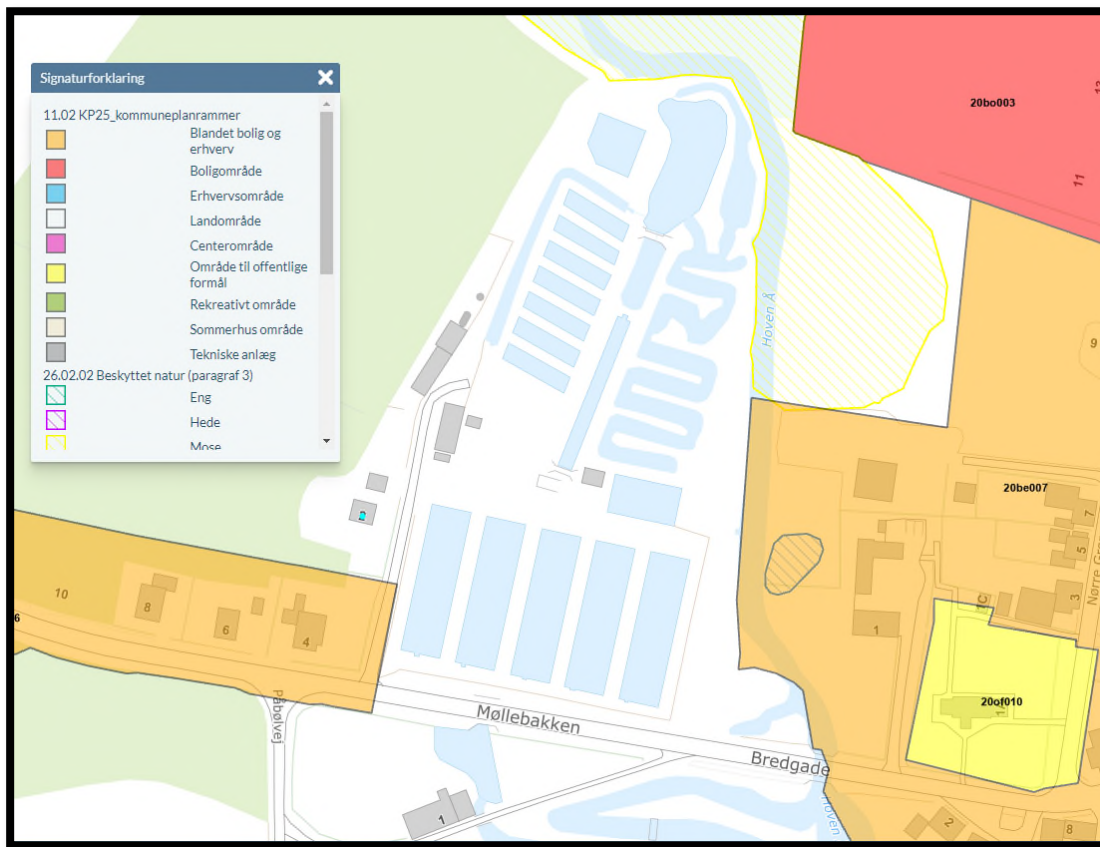
Periode	Tidsrum	Enkeltstående boliger i landzone samt områder med blandet bolig/erhverv	Boligområder	Offentlige/rekreative områder	Midlingstid
Mandag-fredag	07.00-18.00	55	45	40	8 timer
Lørdag	07.00-14.00	55	45	40	7 timer*
Lørdag	14.00-18.00	45	40	35	4 timer**
Søndag og helligdag	07.00-18.00	45	40	35	8 timer
Alle dage	18.00-22.00	45	40	35	1 time
Alle dage	22.00-07.00	40	35	35	½ time

*I modsætning til søndag er der her kun mulighed for en midlingstid på 7 timer, da tidsrummet netop er et 7 timers interval.

** I modsætning til søndag er der her kun mulighed for en midlingstid på 4 timer, da tidsrummet netop er et 4 timers interval.

Støjens maksimalværdier i natperioden kl. 22.00 – 07.00 må ikke overstige de angivne værdier med mere end 15 dB(A).

De omkringliggende områder fra kommuneplanens rammer er vist her:

- 3.12.2 Efter anmodning fra kommunen skal virksomheden foretage støjmålinger og beregninger til dokumentation for, at støjgrænserne er overholdt. Måle- og beregningspunkter fastsættes efter nærmere aftale med kommunen.
- 3.12.3 Kontrolmålinger og beregninger for støj skal foretages og afrapporteres efter retningslinjer i [Bilag 4](#).
- 3.12.4 Hvis de fastsatte støjgrænser overskrides, skal der sammen med rapport om målinger/ beregninger fremsendes forslag til støjreduktion med tidsplan for gennemførelse.
- 3.12.5 Kommunen kan forlange støjmålinger og beregninger gentaget, dog højst én gang årligt, medmindre den seneste kontrol viser, at vilkårene ikke er overholdte.
- 3.12.6 Ved målinger/beregninger for støj, udarbejdelse af afrapportering og gennemførelse af eventuelle tiltag for støjreduktion, skal udgifterne hertil alene afholdes af virksomheden.

Lugt

- 3.12.7 Dambrugets drift skal tilrettelægges på en sådan måde, at lugtemissioner begrænses mest muligt. Driften må ikke medføre lugtemissioner uden for dambrugets område på lokaliteter, som kommunen skønner væsentlige.
- 3.12.8 Såfremt der mod forventning skulle opstå væsentlige lugtgener for omgivelserne, kan kommunen anmode dambrugets ejer om nærmere oplysninger (jf. miljøbeskyttelseslovens § 72) og meddele påbud til imødegåelse heraf (jf. bl.a. miljøbeskyttelseslovens § 69).
- 3.12.9 Ved evt. målinger for lugt skal udgifter herfor afholdes af virksomheden.

Lysgener

- 3.12.10 Eventuelle installationer af lysprojektører skal indrettes således, at de ikke giver væsentlige lysgener for beboere på naboejendomme.

Affald og kemikalier

- 3.12.11 Oplagring af affald fra produktionen såsom foder-, hjælpestoffer- og medicinemballage, olie- og kemikalieaffald må ikke give anledning til forurening. Oplagring af affald, der kan medføre forurening, skal ske i tætte emballager og på fast bund.
- 3.12.12 Kemikalier (herunder medicin og hjælpestoffer) skal opbevares i egnede tætte beholdere og i et aflåst rum uden afløb. Rester af medicin skal umiddelbart efter endt behandling bortskaffes som farligt affald.
- 3.12.13 Døde fisk skal opsamles dagligt og opbevares i en tæt, lukket beholder, indtil bortskaffelse efter de til enhver tid gældende veterinære bestemmelser.
- 3.12.14 Dambrugets affaldsbortskaffelse skal ske i overensstemmelse med Ringkøbing-Skjern Kommunes anvisninger.

3.13 Ophør

- 3.13.1 Ved endeligt ophør af virksomhedens drift skal den ansvarlige for virksomheden træffe de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet i en miljømæssigt tilfredsstillende stand.

Forslag til foranstaltninger skal tilsendes og godkendes af kommunen, før driften indstilles. Kommunen afgør, hvornår stedet er i en miljømæssigt tilfredsstillende tilstand.

- 3.13.2 Miljøgodkendelsen bortfalder automatisk, hvis driften har været helt indstillet i 3 år, jf. miljøbeskyttelseslovens § 78a.

4 Ikke-teknisk resumé

Ringkøbing-Skjern Kommune reviderer og fornyer miljøgodkendelsen fra 2013 af Hoven Mølle Dambrug med sammenskrivning af vilkår fra tillæg i 2014 og 2016.

Dambruget fortsætter med omtrent uændret indretning og uændrede vilkår. Dog ændres indløbsafgitringen fra de nuværende 6 mm til 4 mm. Dambruget har også ansøgt om landzonetilladelse til opførsel af en ny bygning til teknik og mandskab.

Dambruget forsynes fortsat med op til 350 l/s fra Hoven Å.

5 Miljøteknisk vurdering

5.1 Lokalisering

Hoven Mølle Dambrug er beliggende ved Hoven Å på Møllebakken 2, 6980 Tarm. Både Hoven by og dambruget er lokaliseret i landzone. Dambrugets produktionsareal er ikke reguleret af lokalplaner eller kommuneplanrammer.

I kommunens landskabsanalyse er lokaliteten en del af Borris Slettelandskab, hvor heden, plantagerne og ådalene alle udgør en særlig oplevelsesværdi for landskabet. Udsigterne i landskabet er generelt begrænset af plantage og anden bevoksning.

5.2 Indretning og drift

Produktion og foderforbrug

Dambruget producerer regnbueørred, som typisk leveres til eget slagteri i Polen ved en størrelse på 1 – 3 kg.

Det årlige foderforbrug og produktion de sidste fem år er opgjort i tabellen nedenfor i runde tal.

År	Produktion (kg)	Foderforbrug (kg)
2023	487.100	481.100
2022	430.600	463.300

År	Produktion (kg)	Foderforbrug (kg)
2021	472.300	472.300
2020	528.600	449.300
2019	414.700	452.000

Vandindvinding og afgitring

Dambruget forsynes med vand fra Hoven Å og har tilladelse til at indvinde op til 350 l/s gennem en 4 mm afgitring.

Udløbsvandet ledes igen til Hoven Å gennem en 10 mm afgitring omkring 300 meter nedstrøms indtaget (se oversigtskort i [bilag 1](#)).

Lugt, støj mv.

Dambruget er beliggende i Hoven by og op ad den trafikerede hovedvej 28.

Dambrugets slamanlæg og opbevaring af fiskeaffald er placeret længst væk fra vejen og byen.

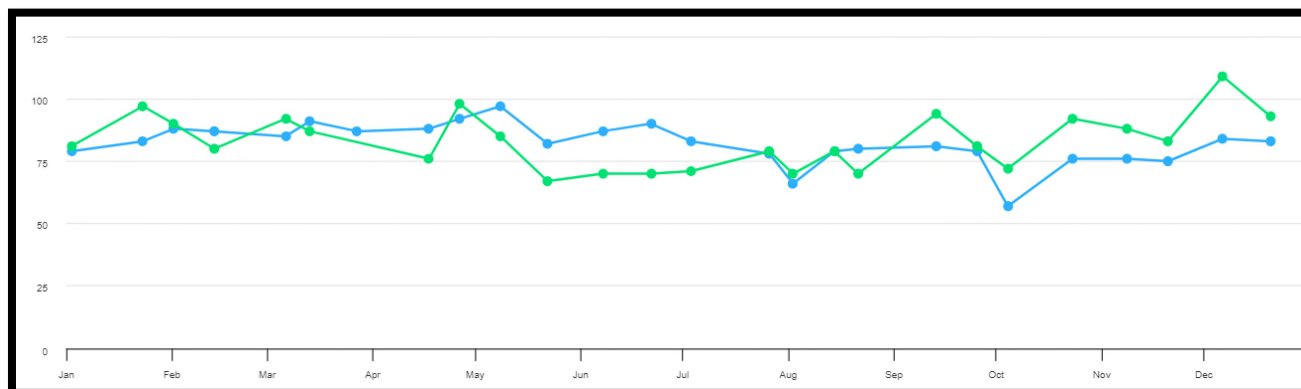
Kommunen har ikke modtaget henvendelser fra naboer ift. lugt eller støj siden meddelelse af miljøgodkendelsen i 2013.

Dambrugets støjgrænser forbliver uændrede.

5.3 Udledninger af næringsstoffer mv.

Iltmætning

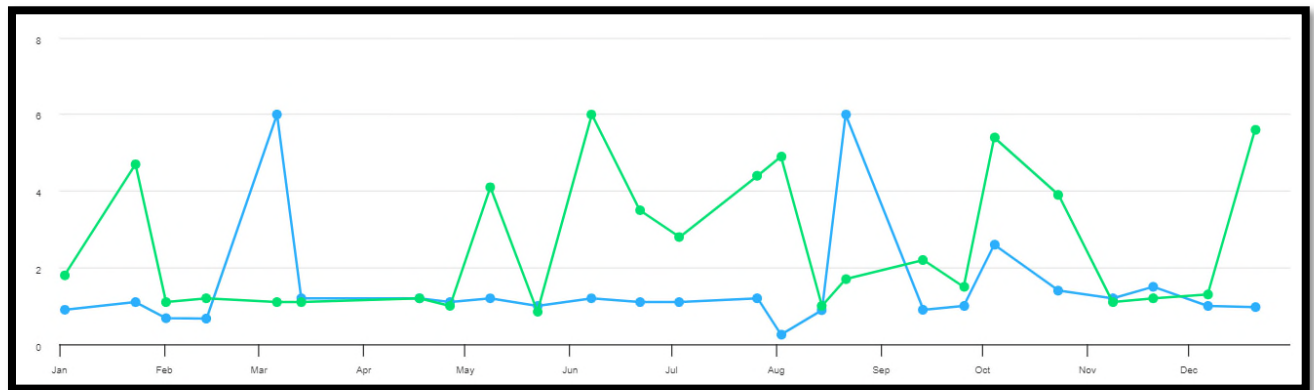
Der er i godkendelsen fastsat vilkår om en iltmætning på 70 % i udløbsvandet fra dambruget. På figuren nedenfor ses den målte iltmætning i indløbs- og udløbsvandet på prøvetagningsdagene i 2023 i forbindelse med dambrugets egenkontrolprogram (grøn = udløb).

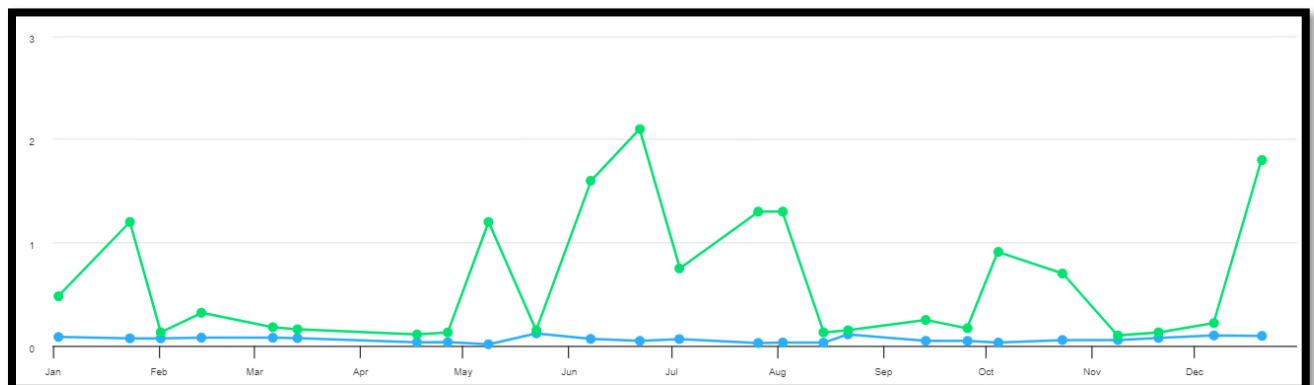
Næringsstoffer og organisk stof

Koncentrationer af næringsstoffer og organisk stof til og fra dambruget i 2023 ses af figurerne nedenfor (grøn = udløb).

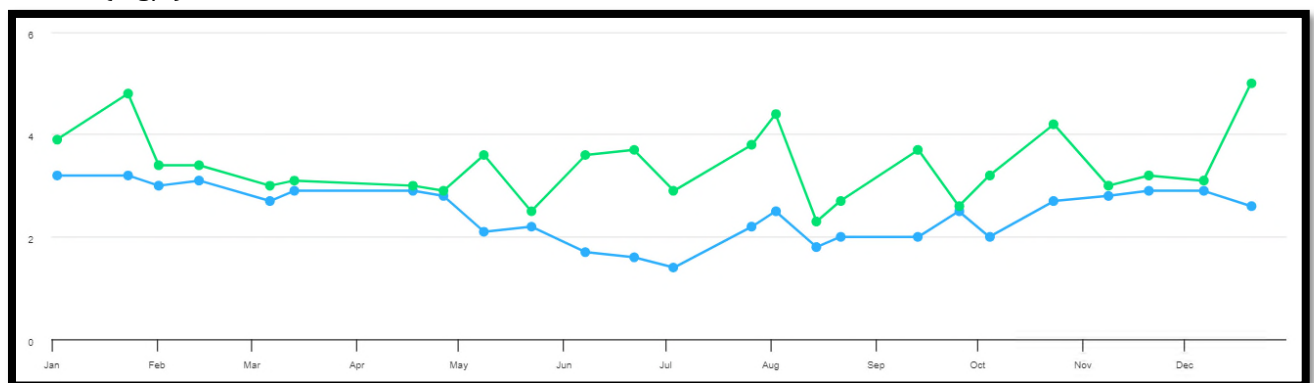
Organisk stof (mg/l)

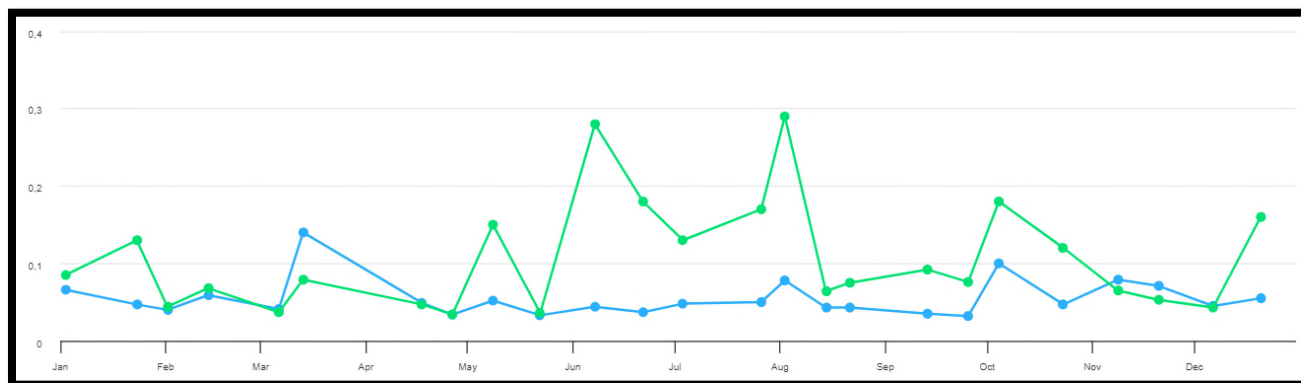
Ammonium-N (mg/l)

Total-N (mg/l)

Total-P (mg/l)

Maksimale udledninger

De maksimalt tilladte daglige og årlige udledninger for Hoven Mølle Dambrug er opgjort i tabellen nedenfor.

Stofparameter	Kg/døgn	Kg/år
Total N	66,7	24.346
Total P	4,1	1.497
BI ₅	57,8	21.097
Ammonium-N	29,2	10.658

Dambruget skal hvert år udtage 26 prøver af ind- og udløbsvandet til dokumentation af overholdelse af udlederkrav og BAT-krav jf. dambrugsbekendtgørelsens bestemmelser. Prøverne skal fordeles jævnt over året. Kommunen vil fortsat udtage faunaprøver årligt for at følge udviklingen i vandløbene op- og nedstrøms dambruget.

Der anvendes tilstandskontrol for beregning af kravoverholdelse for stoffer med primær effekt i nærrecipienten Hoven Å (BI₅ og ammonium). Der anvendes transportkontrol for beregning af kravoverholdelse for stoffer med primær effekt i fjernrecipienten Ringkøbing Fjord (total-N og total-P).

5.4 Medicin- og hjælpestoffer – forbrug og udledning*Generelt*

Miljøkvalitetskrav er fastsat i bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand - BEK nr. 1625 af 19. december 2017.

Udledning af medicin og hjælpestoffer skal med baggrund i bekendtgørelsen begrænses mest muligt ved hjælp af den bedste tilgængelige teknik - BAT. Dertil kommer, at det for enhver udledning også skal sikres, at kvalitetskrav for det pågældende vandområde overholdes, og at der ikke opstår akut

giftighed i recipienten. Endvidere er udledning af stofferne omfattet af et generelt forbud (miljøbeskyttelseslovens § 27), medmindre der er givet tilladelse i medfør af lovens § 28.

Risikovurdering for recipienter

Ringkøbing-Skjern Kommune har fået udarbejdet en samlet risikovurdering for udledningen af medicin- og hjælpestoffer for å-systemer og for Ringkøbing Fjord.

Miljøgodkendelsens vilkår for anvendelse og udledning af medicin- og hjælpestoffer tager udgangspunkt i risikovurderingen for at sikre, at miljøkvalitetskravene kan overholdes i de berørte vandområder. I risikovurderingen tildeles hvert dambrug en andel af medianminimumsvandføringen til fortynding af medicin- og hjælpestoffer, som sidenhen anvendes til beregning og udarbejdelse af vilkår med procedurer for anvendelse af stofferne på dambrugene. Der tages samtidig stilling til, om der skal sættes skærpede vilkår i forhold til udledning til marine vandområder med skærpede miljøkvalitetskrav for visse stoffer.

For Hoven Mølle Dambrug kan der i henhold til risikovurderingen anvendes 30 procent af medianminimumsvandføringen (Q_{mm}) til fortynding af medicin og hjælpestoffer. Q_{mm} i Hoven Å nedstrøms dambruget er 860 l/s (Ringkøbing Amt 2005).

Beregningerne for anvendelse af medicin- og hjælpestoffer sikrer, at miljøkvalitetskravene i ferskvand og saltvand ikke overskrides. Dambruget udleder til Hoven Å, som afvander til Ringkøbing Fjord via Skjern Å. Ringkøbing Fjord er en marin recipient i forhold til vurdering af miljøkvalitetskrav. Ifølge Miljøstyrelsen skal recipienter med saltholdigheder over 0,5 promille vurderes som marine (Miljøstyrelsen 2008).

Forbrug af medicin- og hjælpestoffer

Herunder er det indberettede årlige forbrug opgjort af de mest anvendte medicin- og hjælpestoffer på Hoven Mølle Dambrug i perioden 2019-2023 (aktivt stof i kg, afrundet).

Stof	2023	2022	2021	2020	2019
Formaldehyd	1.400	1.700	2.200	1.800	1.800
Brintoverilte	-	750	-	-	-
Natriumhydroxid	-	3.500	-	-	-
Salt	-	-	12.000	1.000	-
Oxolinsyre	15	-	-	3	1
Sulfadiazin	20	5	4	-	15

5.5 Vurdering af renere teknologi - BAT

Det er et grundlæggende princip i miljøbeskyttelsesloven, at virksomheder skal begrænse udledningen af forurenende stoffer mest muligt ved at anvende den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques).

BAT - generel driftsstyring for god renseeffekt og fiskesundhed

- Undgå undermætning af ilt og udsving i iltkoncentrationen i produktionsanlægget.
 - o Høj iltmætning øger egenomsætningen af bl.a. ammonium, ilt-forbrugende stof mv.
 - o Særlig opmærksomhed omkring optimale iltforhold ved høje bestandstætheder (tilsætning af ilt, beluftning, piskning).
 - o Undgå høj fodring i perioder hvor fiskenes stofskifte ændres som følge af årstidsbestemte temperaturændringer.
- Sikre tilstrækkelig køling på varme årstider.
- Foranstaltninger til rensning af indløbsvandet.
- Foranstaltninger til begrænsning af foderspild og suspenderet stof i produktionsvandet.
- Sikre optimal drift og slamfjernelse i produktionskanaler.
- Sikre kontinuerlig slamfjernelse og hindre ophobning af slam i produktionsanlægget.
- Indsætning af delrensningsprocesser så tæt på kilden som muligt, der sikrer en hurtig fjernelse af fiskeekskremer og slam, hvorved fiskene undgår svingende og dårlig vandkvalitet.
- Driftsstyring omkring udfodring og produktion således at overfodring undgås.
- Særlig opmærksomhed omkring udfodring under ugunstige produktionsforhold eller i situationer med svingende vandkvalitet.
- Skånsom håndtering af fisk og særligt under ugunstige vejrforhold og ved ugunstige temperaturer.
- Anvendelse og løbende indsamling af ny viden omkring brug af immun-stimulerende midler i foder evt. i samarbejde med dyrlæge.
- Opsamling af døde fisk.
- Rutiner og procedurer til overvågning af indløbsvandets kvalitet.
- Øget vandflow: fjerner fækalier og slam fra dammene og giver renere produktionsmiljø.

BAT - reduktion i forbruget af medicin og hjælpestoffer

Forebyggelse af smitte m.v.

- Vaccination mod rødmundssyge og andre fiskesygdomme, herunder revaccination ved faldende immunitet.
- Brug af desinfektionsmidler til støvler og materiel, som urensset kan bidrage til smittespredning. Løbende rådgivning fra dyrlæge eller lign.

- Brug af hjælpestoffer vurderes løbende i forhold til andre, og mindre miljøbelastende stoffer (substitution).
- Sikre hurtig handling ved begyndende tegn på sygdomsudbrud.
- Hyppig overvågning af fiskenes sundhedstilstand.
- Procedurer for brug af hjælpestoffer der sikrer tilstrækkelig effekt og høj intern omsætning
 - o Neddroslet vandtilførsel eller nedlukning af kanalernes afløb under brug af hjælpestoffer.
 - o Recirkulering af tilsat stof.
 - o Sikre, at der ikke anvendes unødvendigt høje koncentrationer af hjælpestof.
- Brug af reducerede mængder af formalin og brintoverilte jf. Faglig rapport fra DMU nr. 659.

BAT - reduktion af støjemission

Der er en del støjklider på et intensivt dambrug, der bruger pumpekraft til at recirkulere produktionsvandet og renser det i mikrosigte og biofilter. Dambruget har forsøgt at isolere de forskellige støjklider på anlægget, sådan at for eksempel mikrosigten er pakket ind i en stålkasse, og pumperne er placeret i en lukket bygning.

BAT – samlet konklusion

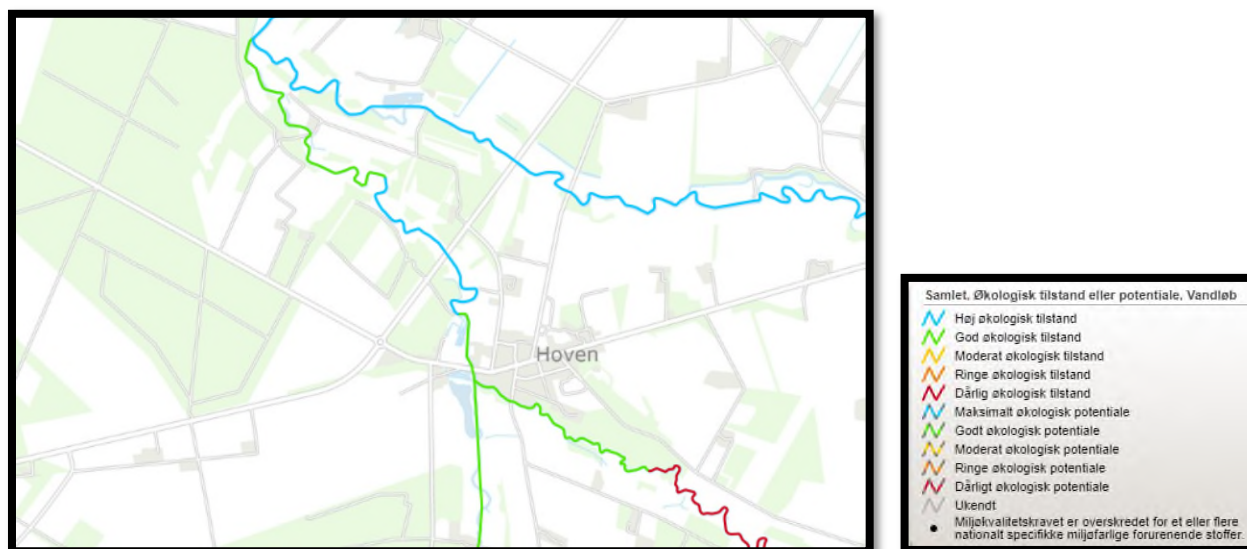
Kommunen vurderer, at de anlægs- og driftsmæssige forhold på dambruget i tilfredsstillende grad lever op til BAT for den pågældende anlægstype.

5.6 Økologisk tilstand i vandløbet

Målsætning, tilstand og indsatser

Hoven Å-systemet er som alle vandløb i Danmark målsat til God – økologisk tilstand i Vandområdeplan 2021-2027. Den faktiske tilstand vurderes ud fra forekomsten af en række biologiske parametre: vandløbsinsekter/-smådyr, fisk, vandløbsplanter, alger samt den kemiske tilstand.

Den nuværende tilstand omkring dambruget er samlet for alle parametre vurderet til God eller Høj økologisk tilstand, mens tilstanden længere oppe i Hoven Å-systemet vurderes til Ringe ud fra forekomsten (manglende) af fisk.

Udsnit fra Vandområdeplan 2021-2027 med Omme Å og Hoven Å-systemet.

Ud fra de nuværende forhold vurderer kommunen, at fortsat indvinding af 350 l/s til dambruget og udledning af organisk stof og næringsstoffer fra dambruget ikke vil medføre risiko for, at målsætningen om God økologisk tilstand ikke også fortsat kan opfyldes.

I vandområdeplanen er der udpeget restaurerings- og okkerindsats i de øverste grene af Påbøl Bæk til forbedring af vandkvaliteten.

Faunabedømmelser af insekter/smådyr (DVFI)

Kommunen foretager årligt en bedømmelse af vandløbets insekt- og smådyrsliv op- og nedstrøms dambruget ud fra DVFI-metoden som en del af tilsynet med dambruget. Faunaklassen for de seneste fem år er opgjort nedenfor (jf. Miljødata).

År	Opstrøms Hoven Å	Opstrøms Påbøl Bæk	Nedstrøms Hoven Å
2024	7	6	7
2023	7	Nygravet/genslynget	7
2022	7	6	7
2021	7	6	6
2020	7	6	7

Opfyldelse af målsætningen om god økologisk tilstand i forhold til insekter/smådyr kræver minimum en faunaklasse 5. Der er altså målopfyldelse med hensyn til insekter/smådyr i vandløbssystemet omkring dambruget.

Fiskeundersøgelser

Der er lavet mange fiskeundersøgelser i vandløbssystemet omkring dambruget, og nyeste undersøgelse er fra 2018. Siden 2010 er der fundet følgende arter (jf. Miljødata):

- Aborre
- Bæklampret
- Ferskvandskvabbe
- Finnestribet ferskvandsulk
- Gedde
- Grundling
- Laks
- Skalle
- Trepigget hundestejle
- Ørred
- Ål

Finnestribet ferskvandsulk er en karakterart for Skjern Å-systemet.

Indsatsbekendtgørelsen (Vandområdeplan 2021-2027)

I den aktuelle afgørelse er der tale om en revurdering af en eksisterende miljøgodkendelse på uændrede vilkår omkring udledningsmængden af kvælstof.

Revurderingen skal derfor ikke forholde sig til, at der ikke er målsætningsopfyldelse i Ringkøbing Fjord og det tilhørende indsatskrav for tilledning af kvælstof. Indsatsprogrammet i vandområdeplanen går heller ikke på dambrug, men på landbrugsjord og vådområder i oplandet.

5.7 § 3-beskyttede naturområder

Selve vandløbene omkring dambruget er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der er desuden udpeget beskyttede naturområder på land i umiddelbar nærhed af dambruget.

Der ændres ikke på dambrugets fysiske udformning i forbindelse med den fornyede miljøgodkendelse, og der vil derfor ikke ske en tilstandsændring i beskyttet natur.

5.8 Påvirkning af Natura 2000-områder og bilag IV-arter – væsentlighedsvurdering

Kommunen har lavet en væsentlighedsvurdering efter habitatbekendtgørelsen i forbindelse med miljøgodkendelsen ([Bilag 8](#)). Det fremgår af vurderingen, at fornyet miljøgodkendelse af dambruget og fornyet vandindvindingstilladelse til dambruget med de fremtidige vilkår for drift og indretning af dambruget ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter vil påvirke bilag IV-arter eller Natura 2000-områderne i Skjern Å, Borris Hede eller Ringkøbing Fjord væsentligt. Det vurderes samtidig, at der ikke er behov for udarbejdelse af en nærmere konsekvensvurdering af projektet.

6 Gyldighed og retsbeskyttelse

Miljøgodkendelsen er gyldig straks efter modtagelsen.

Ved klage kan klagenævnet dog bestemme, at klagen har opsættende virkning. Udnyttelse i klageperioden og mens eventuel klage behandles sker på eget ansvar.

7 Offentliggørelse og klagevejledning

7.1 Offentliggørelse

Afgørelserne bekendtgøres ved annoncering på Ringkøbing-Skjern Kommunes hjemmeside (www.rksk.dk) fra mandag den 2. december 2024. Derudover orienteres interessenter direkte:

Danmarks Naturfredningsforening, CVR: 60804214, dnringkoebing-skjern-sager@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund, CVR: 37099015, post@sportsfiskerforbundet.dk, vestjylland@sportsfiskerforbundet.dk

Nærmeste naboer til dambruget

7.2 Klagevejledning

Miljøgodkendelse

Der kan efter miljøbeskyttelseslovens § 91 klages over kommunens afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Følgende kan klage: Ansøgeren, Sundhedsstyrelsen - Embedslægeinstitutionen Midtjylland samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i lovens §§ 99-100.

Der gøres opmærksom på, at der til enhver tid er adgang til aktindsigt i de resultater af virksomhedens egenkontrol, som kommunen har, samt i sagen i øvrigt.

Ifølge miljøbeskyttelseslovens § 101 kan afgørelsen prøves ved domstolene. Sag skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

VVM-afgørelse

Der kan efter § 49 i Lovbekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) klages over kommunens screenings-afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet.

Afgørelsen kan påklages af enhver med retlige interesse i sagens udfald. Det vil sige, at du fx kan klage, hvis du ikke mener, at kommunalbestyrelsen har haft hjemmel til at træffe afgørelsen. Du kan derimod ikke klage over, at kommunalbestyrelsen efter din opfattelse burde have truffet en anden afgørelse.

Ifølge § 54 i Lovbekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) kan afgørelsen prøves ved domstolene. Sag skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Kommunen sender på opfordring baggrundsmaterialet for VVM-afgørelsen til eventuelle interesserede.

Indsendelse af klage

Klagefristen udløber mandag den 30. december 2024 (4 uger fra offentliggørelsen af afgørelserne).

For behandling af klager, der indbringes for Miljø- og Fødevareklagenævnet betaler klager et gebyr på 900 kr. (privatperson) eller 1.800 kr. (virksomhed og organisation).

Klagegebyret tilbagebetales, hvis du får helt eller delvis medhold i din klage, hvis den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller klagen afvises, som følge af overskredet frist, manglende klageberettigelse, eller fordi klagen ikke er omfattet af klagenævnets kompetence.

Det er obligatorisk for klager at bruge klagenævnets digitale Klageportal, med mindre, du har fået en tilladelse fra klagenævnet, der fritager dig for, at anvende den digitale Klageportal. I nedenstående tekst kan du se, hvordan du skal bruge den digitale Klageportal.

Du klager, via Klageportalen. Du kan finde et link på forsiden af www.naevneneshus.dk

Klageportalen ligger på også www.borger.dk og www.virk.dk Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk med MitID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Du betaler klagegebyret med betalingskort i Klageportalen.

Klagenævnet skal, som udgangspunkt, afvise en klage, der ikke er indsendt via Klageportalen. Hvis du ønsker, at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende din klage og en begrundet anmodning til Ringkøbing-Skjern Kommune, Smed Sørensens Vej 1, 6950 Ringkøbing. Ringkøbing-Skjern Kommune videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Bilag 1 – Oversigtskort med dambrugets indretning

Bilag 2 - Beskrivelse af dambrugets indretning

Produktion

Dambruget indvinder vand via opstemning i sammenløbet af Hoven Å og Påbøl Bæk. Der er etableret omløbsstryg, så der altid er fri faunapassage for fisk og insekter mv.

Der indvindes fra to indløb, som begge afgitres med 4 mm rist.

Normalvis indvinder dambruget mellem 300-350 l/s henover året.

Dambruget producerer omkring 500 tons fisk i forskellige størrelser årligt, og kvaliteten af ørred er afhængig af en vis vandudskiftning for at undgå afsmag fra Geosmin (jord-smag) i ørreden.

Rensning

Produktionsanlæggene har integrerede slamkegler, hvorfra slamvandet ledes til slamdepot.

Produktionsanlæggene har også integrerede mikrosigter, som renser for partikulært stof i produktionsvandet samt biologiske filtre, som primært renser for opløst organisk stof ved iltning. Slamvand fra mikrosigter og rensning af biofiltre ledes også til slamdepot. Den primære rensning for partikulært fosfor sker i slamkegler og mikrosigter.

Fra produktionsanlæggene, hvor produktionsvandet recirkuleres, er der en løbende vandudskiftning svarende til den indtagne mængde, som ledes til laguneafsnittet, hvor der sker en omsætning af noget af kvælstoffet inden udløb i Hoven Å.

Bilag 3 - Lovgrundlag

Godkendelsen er primært givet ud fra nedenstående lovgrundlag og planer fra Miljøministeriet (inklusiv eventuelle ændringer til den anførte lovgivning, der er gældende på godkendelsestidspunktet).

Love, bekendtgørelser, kommuneplaner, vandområdeplaner og natura 2000-planer (med senere ændringer)

Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter. BEK nr. 1098 af 21/08/2023 (Habitatbekendtgørelsen).

Bekendtgørelse om miljøgodkendelse og samtidig sagsbehandling af ferskvandsdambrug. BEK nr. 1567 af 7. december 2016.

Bekendtgørelse om krav til udledning af forurenende stoffer til vandløb, søer eller havet. BEK nr. 1433 af 21. november 2017.

Bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvande. BEK nr. 796 af 13. juni 2023.

Bekendtgørelse om anvendelse af affaldsprodukter til jordbrugsformål. BEK nr. 1001 af 27. juni 2018.

Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger. BEK nr. 811 af 19. juni 2023 (Analysekvalitetsbekendtgørelsen).

Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). LBK nr. 4 af 3. januar 2023 (Miljøvurderingsloven).

Bekendtgørelse om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). BEK nr. 806 af 14. juni 2023.

Bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v. efter miljøbeskyttelseslovens kapitel 3 og 4. BEK nr. 532 af 27. maj 2024 (Spildevandsbekendtgørelsen).

Bekendtgørelse om godkendelse af listevirksomhed. BEK nr. 928 af 28. juni 2024 (Godkendelsesbekendtgørelsen).

Bekendtgørelse af lov om miljøbeskyttelse. LBK nr. 5 af 3. januar 2023 (Miljøbeskyttelsesloven).

Ringkøbing-Skjern Kommune. Kommuneplan 2021-2033.

Naturstyrelsen 2016. Natura 2000-plan 2016-2021, Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen, Natura 2000-område nr. 69, Habitatområde H62, Fuglebeskyttelsesområde F43. Miljøministeriet.

Miljøministeriet 2023. Vandområdeplan 2021-2027.

Vejledninger og rapporter

Veterinærmæssig optimering af recirkulerede ørredopdrætssystemer med fokus på anlægsdesign og vandkvalitet. Faglig rapport fra Dansk Akvakultur nr. 2022-1.

End-of-pipe rensning på dambrug. Faglig rapport fra Dansk Akvakultur nr. 2019-3.

Optimering af indretning og drift af plantelaguner på dambrug. Faglig rapport fra Dansk Akvakultur nr. 2019-2.

Dambrugsteknologi – Optimering af driften på etablerede modeldambrug og fortsat videreudvikling af recirkuleringsteknologien, Sammenfatning. Dansk Akvakultur mfl. 2011.

Introduktion og ny viden om hjælpestoffer i dansk akvakultur. Undervisningsmateriale til kursus om hjælpestoffer. Dansk Akvakultur 2012.

Risikovurdering for Skjern Å-systemet inkl. Ringkøbing Fjord – brug og udledning af medicin- og hjælpestoffer. Rapport fra Niras 2010.

Afløbskontrol på dambrug. Statistiske aspekter og opstilling af kontrolprogrammer. Faglig rapport fra DMU nr. 260, 1998.

Notat vedrørende tilpasning af udlederkrav ved overgang fra tilstandskontrol til transportkontrol i: Modeldambrug – specifikationer og godkendelseskrav. Rapport fra faglig arbejdsgruppe. Arbejdsrapport fra DMU nr. 183, 2002.

Miljøstyrelsen 2008. Vejledning nr. 3/2008, Vejledning om godkendelse af ferskvands-dambrug.

Introduktion og ny viden om hjælpestoffer i dansk akvakultur. Faglig rapport fra Dansk Akvakultur nr. 2013-1.

Undersøgelse af biologiske halveringstider, sedimentation og omdannelse af hjælpestoffer og medicin i dam- og havbrug samt parameterfastsættelse og verifikation af udviklet dam-brugsmodel. Supplerende teknisk rapport (anneks 1-8) til DFU-rapport 135-04. DFU-rapport nr. 135a-04.

Minimering af forbrug og udledning af hjælpe-stoffer. Faglig rapport fra DMU nr. 659, 2008.

Omsætningen af formalin i danske dambrug. Faglig rapport fra DMU nr. 699.

Undersøgelse af eventuelle miljøpåvirkninger ved anvendelse af hjælpestoffer og medicin i ferskvandsdambrug samt metoder til at reducere/eliminere sådanne påvirkninger. DFU-rapport nr. 79-00, 2000.

Modeldambrug under forsøgsordningen – Faglig slutrapport for ”Måle og dokumentationsprojekt for model-dambrug” juni 2008, DTU Aqua-rapport nr.: 193-08, 2008.

Bilag 4 - Dokumentation af vilkår til støj

Dokumentation for overholdelse af støjvilkår skal ske ved støjmålinger i omgivelserne, udført efter Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 og 6/1984 eller kildestøjsmålinger kombineret med beregning udført efter den nordiske beregningsmodel for ekstern industristøj som beskrevet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993.

Kvalitetskrav til målinger og afrapportering

Målinger og beregninger skal udføres af et firma/ laboratorium, der er akkrediteret til støjmålinger eller af en person, som er certificeret til at udføre sådanne målinger, jf. *"Bekendtgørelse om kvalitetskrav til miljømålinger udført af akkrediterede laboratorier, certificerede personer m.v. nr. 900 af 17. august 2011"*.

Målinger og afrapportering skal udføre såsom angivet i bekendtgørelsens bilag.

Kontrolmålinger skal udføres, når virksomheden er i drift ved maksimal belastning, og driftsforholdene skal beskrives i målerapporten.

Ved beregninger skal rapporten indeholde de nødvendige oplysninger om beregningernes forudsætninger. Støjkilderne skal beskrives og deres kildestyrke angives.

For hver enkelt støjkilde, hvor der foretages målinger, skal desuden angives lydtrykniveauet i dB(A), målt i et geometriske veldefineret og – så vidt muligt – let tilgængeligt kontrolpunkt tæt på kilden. Jvf. Miljøstyrelsens vejledning 5/1993 pkt. 3.1.

Rapporten sendes til kommunen senest 2 måneder efter, at målingen er gennemført.

Vurdering af resultater

Støjgrænsen anses for overholdt, hvis de målte eller beregnede værdier ligger under vilkårets grænseværdi med tillæg af måleubestemthed. For faste støjkluder kan der normalt accepteres en maksimal måleubestemthed på 3 dB(A), jvf. Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1993, pkt. 3.5.

Bilag 5 - Udlederkrav og kontrol af dambrugets udledninger

Generelt

Udlederkrav og kontrolregler fastsættes efter dambrugsbekendtgørelsens Bilag 2 for dambrug på emissionsbaseret regulering og Svendsen og Larsen (2016): Ny kontrolmetode for udledninger fra ferskvandsdambrug, DCE rapport 212.

Hoven Mølle Dambrug indvinder og udleder op til 350 l/s fra Hoven Å, som op- og nedstrøms dambruget har en Q_{mm} på 860 l/s.

Dambrugsbekendtgørelsen fastsætter en række udledergrænseværdier og kontrolregler for udledte stoffer, som dambruget skal overholde.

Dambruget skal overholde følgende maksimale årlige og daglige udlederkrav:

Stof	Max årlig udledning (kg) U-max	Max daglig, gennemsnitlig udledning (kg) U-max/365	Max daglig udledning
Total-kvælstof:	24.357	66,7	244 kg*
Total-fosfor:	1.496	4,1	15 kg*
BI ₅ :	21.084	57,8	9,8 mg/l** 14,7 mg/l**
Ammonium-N:	10.668	29,2	2,8 mg/l** 4,1 mg/l**

U-max/365 kontrolleres vha. kontrolreglerne for tilstands- og transportkontrol i dambrugsbekendtgørelsen.

*Maksimalværdier, der udgør 1 % af U-max og beregnes som et løbende gennemsnit over 7 dage.

**Absolutte maxværdier, som aldrig må overskrides. Værdierne korrigeres for aktuel vandføring ud fra kontrolreglerne i dambrugsbekendtgørelsens bilag 2. De laveste værdier gælder i sommerperioden (april-september) og de største værdier i vinterperioden (oktober-marts).

Bilag 6 - Beredskabsplan

Nedenfor er angivet dambrugets forholdsregler ved uheld, driftsforstyrrelser mv.

Driftsforstyrrelser

Til imødegåelse af driftsforstyrrelser er der installeret overvågningsudstyr, der anvendes til at monitorere udsving og alarmere dambrugets personale. Overvågningsudstyret er koblet til telefonnettet. Ved et eventuelt strømudfald startes en nødgenerator automatisk.

I det følgende listes nogle af de mulige driftsforstyrrelser og uheld som vil kunne medføre væsentlig forøget forurening fra dambruget, desuden er procedure til afhjælpning og minimering af uheldets omfang angivet:

Udbrud af sygdom i fiskebestanden (ved smittespredning)

Udbrud af sygdomme i fiskebestanden kan både skyldes smittespredning og miljømæssige forhold. Hvis dambrugets indløbsvand bliver forurenet, er det almindeligt, at fiskene oplever akutte gælleinfektioner. For at forhindre smittespredning fra fugle opsættes mågenet, mens smittespredning gennem indløbsvandet er sværere at kontrollere. For at undgå smitte via fodtøj skal alle besøgende enten skifte sko eller få deres fodtøj desinficeret, inden de træder ind i dambruget. Der gøres en stor indsats for at minimere risikoen for sygdomsudbrud gennem høj hygiejnestandard på dambruget. Foderautomater justeres og desinficeres regelmæssigt, og andet driftsudstyr rengøres efter brug. Desuden udføres flere gange dagligt en visuel inspektion af fiskenes sundhedstilstand. Hvis der opdages unormale forhold, underrettes den driftsansvarlige, og dambrugets nødprocedurer iværksættes straks for at håndtere situationen.

Procedure ved konstatering af sygdom blandt fiskene:

1. Fodring indstilles
2. Kontakt til dyrlæge
3. Behandling efter dyrlægens forskrifter.

Strømudfald

Udfald af strøm kan ske ved svigtende levering fra el-forsyningsselskabet, lynnedslag eller lignende.

For at imødegå problemstillingen er der etableret alarm og nødstrømsgenerator, der aktiveres ved strømudfald. Alarmen er tilkoblet personsøger, som bæres af den driftsansvarlige, ligesom en alarmcentral alarmeres efter aftale med den driftsansvarlige.

I tilfælde af unormale tilstande alarmeres den driftsansvarlige, og dambrugets nødprocedure for imødekomme af denne situation sættes i værk.

Procedure ved konstatering af strømudfald

1. Alarm gives fra dambrugets alarmeringsanlæg
2. Vagthavende skal være på dambruget senest 15 minutter efter alarmering
3. Fodring indstilles
4. El-installatør kontaktes

Håndteringsuheld

Håndteringsuheld kan i værste fald forårsage personskade, fiskedød intern på dambruget og/eller forurening af det eksterne miljø nedstrøms dambruget.

For at imødegå problemstillingen omkring håndteringsuheld, instrueres dambrugets medarbejdere behørigt i brugen af de enkelte maskiner på dambruget, samt i R- og S-sætninger, som er gældende i forbindelse med anvendelsen af de enkelte hjælpeoffer. Ved håndteringsuheld med personskade, alarmeres på tlf.: 112 eller der konsulteres en læge efter behov. Ved håndteringsuheld med intern fiskedød og/eller forurening af det eksterne miljø nedstrøms dambruget til følge, iværksættes følgende aktionsplan:

Procedure ved akut forurening af dambruget og dets afløbsvand

1. Forureningskilden søges lokaliseret og stoppet
2. Fodring indstilles / luk af for foderautomater
3. Regulering af frekvens til beluftnings-/iltningsanlæg efter behov
4. Alarmer 112 og meld vandforureningsalarm

I forbindelse med en sådan hændelse bør det bemærkes, at der ikke vil være risiko for forurening med miljøfremmede stoffer, og som følge heraf er der ingen risiko for langtidseffekter for miljøet.

Procedure for minimering af risiko for ovenstående uheld indtræffer

For at minimere risikoen for at ovenstående hændelser indtræffer er nedenstående procedurer indarbejdet i de daglige arbejdsgange på dambruget.

Eftersyn

Proceduren for eftersyn på dambruget ligger først og fremmest i, at vagthavende på dambruget har pligt til at indberette alle afvigelser fra optimaldriftstilstand til den driftsansvarlige.

Vedligeholdelse

Med hensyn til den generelle vedligeholdelse af dambruget og dets tekniske installationer, aftales de konkrete arbejdsopgaver fra dag til dag mellem den/de ansatte og ansvarshavende.

Vedligeholdelse af renseforanstaltninger

Dambrugets slamkegler, mikrosigter og biofilter er indrettet til kontinuerlig drift. Vedligeholdelse af disse indskrænker sig til et dagligt eftersyn, hvor dyser, filterdug og smøring kontrolleres samt kontrol af blæserens oliestand og lejestøj kontrolleres dagligt. Vandfordelingen i plantelagunen observeres og der foretages oprensning efter behov.

Der føres dagligt tilsyn med anlægget. Ved afvigelse af normaldrift foretages udbedrende handlinger efter samråd med den driftsansvarlige, således at maksimal renseevne så vidt muligt altid opretholdes.

Bilag 7 - Driftsjournalens indhold

Ferskvandsdambrugets driftsjournal skal indeholde oplysning om følgende forhold:

- Aktuel bestand af fisk pr. måned, tilgang af fisk og afgang af fisk ved salg.
- Indkøb af foder med angivelse af fodertyper. Foderets sammensætning, skal tillige kunne dokumenteres ved hjælp af varedeklaration eller analyseresultater fra et autoriseret laboratorium.
- Tidspunkt for oprensning af slamdepot. Den oprensede mængde slam skal skønnes.
- Afgang af døde fisk med angivelse af mængde, art og opgørelsesperiode. Ekstraordinært store mængder opgøres straks.
- Vandforbrug. Registreringen skal ske kontinuert ved hjælp af flowmåler i indtag og udløb med en nøjagtighed på 5 %. Logfil skal være tilgængelig i forbindelse med driftsjournalen. Øjeblikkeligt og gennemsnitligt vandforbrug skal altid opgøres samtidig med gennemførelsen af egenkontrollen.
- Returpumpning. Angivelse af periode og mængde.
- Slutdeponering af slam. Opgørelsen sker, hver gang slam bortskaffes, med oplysning om, hvor slammet blev deponeret.
- Ferskvandsdambrugets egenkontrol.

I forbindelse med anvendelse af medicin og hjælpestoffer skal dambrugets driftsjournal som minimum indeholde følgende oplysninger:

- Årsag til brug af hjælpestof eller behandling med medicin.
- Mængde af anvendte af hjælpestoffer til vandbehandling
- Angivelse af hjælpemidlets navn, numre på damme der er behandlet, samt begyndelses - og slutdato for behandlingen.
- Mængde af anvendte mediciner til sygdomsbekæmpelse med angivelse af præparatets navn og mængde, numrene på damme der er behandlet samt begyndelses- og slutdato for behandlingen.
- Tidspunkt for forbrug af stofferne. Anvendes stofferne flere gange, skal dette angives.
- Mængdeangivelse/dosering af stofferne og ved forbrug af hjælpestoffer skal metoden angives.
- Angivelse af produktionsenheder, hvor stofferne anvendes med angivelse af bestandsstørrelse.
- Henvisning til dyrlægens besøgsrapport når der anvendes medicin. Besøgsrapporten skal opbevares sammen med driftsjournalen.
- Det samlede forbrug af de enkelte mediciner og hjælpestoffer skal opgøres en gang om året (pr. 31. december) og indberettes til tilsynsmyndigheden senest den 1. februar det følgende år

Bilag 8 – Vurdering efter habitatbekendtgørelsen

Dato: 23. september 2024

Projektets indhold

Fornyelse af eksisterende miljøgodkendelse af og vandindvindingsstilladelse til Hoven Mølle Dambrug med omtrent uændret indretning og på omtrent uændrede vilkår. Der tillades udledning af uændrede mængder af organisk stof og næringsstoffer til Hoven Å.

Lovgrundlag

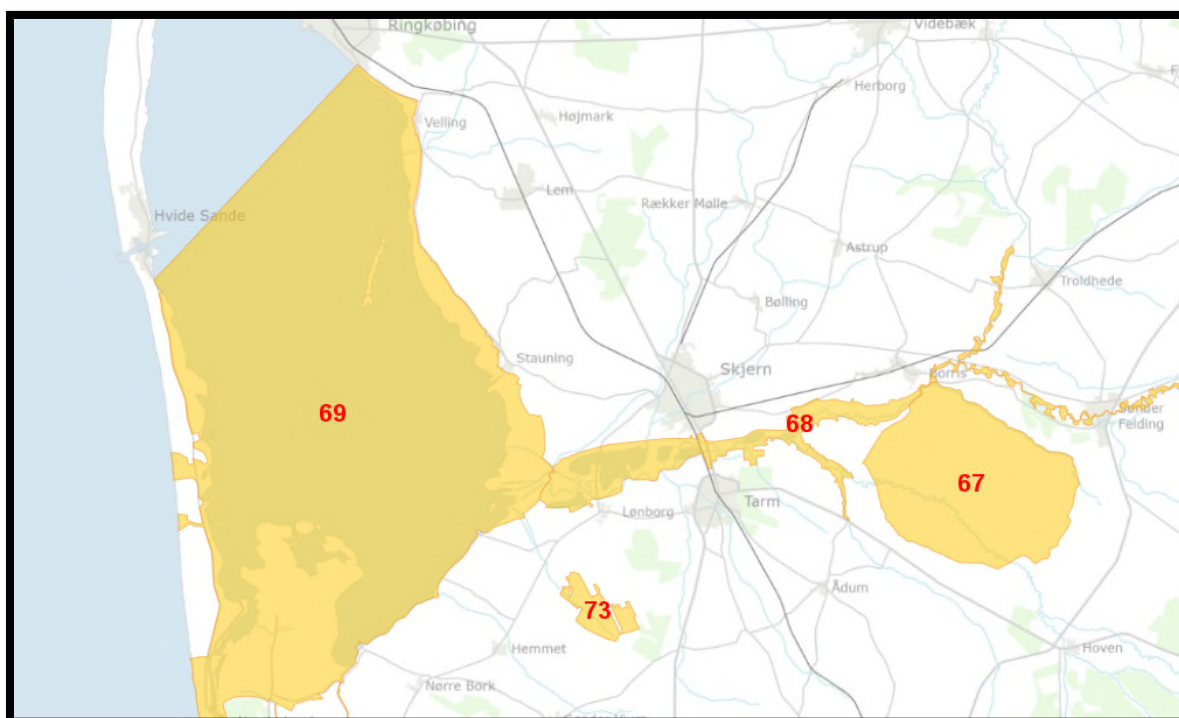
BEK nr. 1098 af 21/08/2023 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (Habitatbekendtgørelsen).

Natura 2000-områder

Den nederste del af Omme Å er sammen med Skjern Å udpeget som Natura 2000-område nr. 68.

Borris Hede inklusive Omme Å's gennemløb på Borris Hede er udpeget som Natura 2000-område nr. 67.

Ringkøbing Fjord er udpeget som Natura 2000-område nr. 69.**Fejl! Bogmærke er ikke defineret.**

Fejl!

Bogmærke er ikke defineret.Kortudsnit af Natura 2000-områder (fra Miljøstyrelsen)**Fejl! Bogmærke er ikke defineret.****Fejl! Bogmærke er ikke defineret.**

Udpegningsgrundlag – naturtyper og arter

Ringkøbing Fjord og Nymindestrømmen:

Kode	Udpegningsgrundlag
1095	Havlampret
1099	Flodlampret
1102	Majsild
1103	Stavsild
1106	Laks
1355	Odder
1831	Vandranke
1130	Flodmunding
1150	Lagune*
1330	Strandeng
2110	Forklit
2120	Hvid klit
2130	Grå/grøn klit*

Arter	Yngle-/Trækfugl
Almindelig ryle	Y/T
Klyde	Y/T
Blåhals	Y
Brushane	Y
Fjordterne	Y
Havterne	Y
Mosehornugle	Y
Plettet rørvagtel	Y
Rødrygget tornskade	Y
Rørdrum	Y
Rørhøg	Y
Skestork	Y
Splitterne	Y
Stor kobbersnepe	Y
Blisgås	T
Blisshøne	T
Blå kærhøg	T
Bramgås	T
Fiskeørn	T
Gravand	T
Grågås	T
Havørn	T
Hjejle	T
Hvidklire	T
Hvinand	T
Knarand	T
Knopsvane	T
Kortnæbbet gås	T
Krikand	T
Lille Kobbersnepe	T
Mørkbuget knortegås	T
Pibeand	T
Pibesvane	T
Pomeransfugl	T
Sangsvane	T
Skarv	T
Skeand	T
Spidsand	T
Stor skallesluger	T
Vandrefalk	T

Skjern Å:

Kode	Udpegningsgrundlag	Arter	Yngle-/Trækfugl
1037	Grøn kølleguldsmed	Blåhals	Y
1095	Havlampret	Fjordterne	Y
1096	Bæklampret	Klyde	Y
1099	Flodlampret	Plettet rørvagtel	Y
1106	Laks	Rørdrum	Y
1318	Damflagermus	Rørhøg	Y
1355	Odde	Blisgås	T
1831	Vandranke	Bramgås	T
3130	Søbred med småurter	Knarand	T
3140	Kransnålalge-sø	Kortnæbbet gås	T
3150	Næringsrig sø	Krikand	T
3160	Brunvandet sø	Sangsvane	T
3260	Vandløb	Skeand	T
4010	Våd hede	Skestork	T
4030	Tør hede		
6230	Surt overdrev*		
6410	Tidvis våd eng		
6430	Urtebræmme		
7140	Hængesæk		
7220	Kildevæld*		
7230	Rigkær		
9110	Bøg på mor		
9100	Skovbevokset tørvemose*		
91E0	Elle- og askeskov*		

Borris Hede:

Kode	Udpegningsgrundlag	Arter	Yngle-/Trækfugl
1037	Grøn kølleguldsmed	Havørn	Y
1096	Bæklampret	Hedehøg	Y
1106	Laks	Hedelærke	Y
1355	Odde	Hjejle	Y
2310	Visse-indlandsklit	Mosehornugle	Y
2320	Revling-indlandsklit	Natravn	Y
2330	Græs-indlandsklit	Rødrygget tornskade	Y
3110	Lobeliesø	Rørdrum	Y
3130	Søbred med småurter	Rørhøg	Y
3140	Kransnålalge-sø	Tinksmed	Y
3150	Næringsrig sø	Trane	Y
3160	Brunvandet sø	Blå kærhøg	T
3260	Vandløb		
3270	Å-mudderbanke		
4010	Våd hede		
4030	Tør hede		
5130	Enekrat		

Beskrivelse af mulig påvirkning

Dambrugets mulige påvirkninger på Natura 2000-områder og Bilag IV-arter udgør

- indvinding af åvand til dambrugsdriften.
- udledning af kvælstof, fosfor, ammonium og organisk stof til vandløbet og øvrige recipienter.
- udledning af medicin- og hjælpestoffer til vandløbet og øvrige recipienter.

Påvirkning i sig selv

Der indvindes fra to indløb, som begge afgitres med 4 mm rist.

Skråfoto 2023, Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

Dambrugets udløb er markeret på nedenstående oversigtsbillede.

Dambrugets udløb er markeret på nedenstående oversigtsbillede.

Skråfoto 2023, Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

Vandranke findes kun længere nede i Skjern Å-systemet og vil derfor ikke blive påvirket af Hoven Mølle Dambrugs indvinding, da vandet ledes tilbage til vandløbet. Tilsvarende vil naturtypen Vandløb med vandplanter i Omme Å gennem Borris Hede og i Skjern Å heller ikke blive påvirket af vandindvindingen.

Majsild er ikke med sikkerhed fundet i Danmark, og Stavsild træffes sjældent i danske vandløb, men er mere hyppig omkring sluserne i Hvide Sande og Thorsminde. De vil derfor ikke blive påvirket af vandindvinding længere oppe i åsystemet.

Indvindingen kan potentielt påvirke arter med larvestadier, som kan leve i vandløbssystemet. Det vil derfor i forhold til udpegningsgrundlagene (bilag II) for de tre Natura 2000-områder og bilag IV-arter kun være relevant at kigge på følgende arter:

- Havlampret (bilag II)
- Flodlampret (bilag II)
- Bæklampret (bilag II)
- Laks (bilag II)
- Grøn kølle guldsmed (bilag II + bilag IV)

Hav- og flodlampret (bilag II)

Hav- og flodlampret overvåges i det nationale overvågningsprogram, NOVANA. Naturstyrelsens nuværende datagrundlag omkring artens udbredelse og forekomst i Natura 2000-områderne er dog begrænset.

Hav- og flodlampret overvåges i det nationale overvågningsprogram, NOVANA. Naturstyrelsens nuværende datagrundlag omkring artens udbredelse og forekomst i Natura 2000-områderne er dog begrænset.

Havlampretten opvokser i havet som parasit på andre fisk, og vandre i sommerperioden ind i større vandløb for at gyde. Den gyder på vandløbsstrækninger med god strøm, og hvor vandløbsbunden består af sten og grus. De nyklækkede larver vandrer mod områder med blød bund, hvor de som de øvrige lampretarter ernærer sig af fint organisk materiale, alger og mikroorganismer. Havlampretten er forholdsvis sjælden i Danmark, og men ved på nuværende tidspunkt ikke ret meget om artens reelle udbredelse i de danske vandløb. Som for alle andre fisk der opvokser i havet og som gyder i vandløb er det vigtigt, at arternes frie vandring sikres. I NOVANA-programmet er arten overvåget i vandløb i de habitatområder, hvor arten er medtaget på områdernes udpegningsgrundlag.

Der er ikke foretaget overvågning af havlampret i området. Det er derfor ikke muligt at give en nærmere beskrivelse af artens forekomst i området på nuværende tidspunkt. Trusselsvurderingen er derfor på samme måde ukendt for området. (Miljøstyrelsen 2022)

Havlampretter vandrer mellem marine levesteder og gyde og opvækstområder i ferskvand. Lampretlarverne lever nedgravet i vandløbsbunden i u-formede gange indtil de vandrer mod havet ved en størrelse på 13-15 cm. På det tidspunkt har lampretterne en diameter på 5 mm.

Flodlampret er en vandrefisk, der yngler i vandløb og vokser op i havet. Efter 1-2 år i havet, hvor flodlampretten lever parasitisk på andre fisk, vandre de voksne lampretter op i vandløbene for at gyde. Gydning sker i vandløb, hvor vandløbsbunden består af småsten og grus. De nyklækkede laver opholder sig på vandløbsstrækninger med blød bund, hvor de graver sig ned i bundsubstratet, hvor de lever af fint organisk materiale og alger. De voksne lampretter dør efter gydningen. Flodlampretten er forholdsvis sjælden i Danmark, og er kun registreret i større antal ganske få steder. Der ses årlig optrækkende flodlampretter i Ribe Vesterå, hvor de gyder. Arten kendes ikke fra fynske vandløb, og fra Sjælland er der kun gjort ganske få fund. Som for alle andre fisk der opvokser i havet og som gyder i vandløb er det vigtigt, at arternes frie vandring sikres. I NOVANAprogrammet er der foretaget overvågning i vandløb i de habitatområder, hvor arten er medtaget på områdernes udpegningsgrundlag. På landsplan er arten kun registreret i ganske få vandløb.

Der er ikke foretaget overvågning af flodlampret i området. Det er derfor ikke muligt at give en nærmere beskrivelse af artens forekomst i området på nuværende tidspunkt. Trusselsvurderingen er derfor på samme måde ukendt for området. (Miljøstyrelsen 2022)

Hav- og flodlampretlarverne er bundlevende i vandløbet og vil derfor også forblive langs bunden, når de drifter nedstrøms. For at undgå at få for meget sand ind på dambruget er indløbenes afgitring placeret et stykke over vandløbsbunden, så der kun indtages "overfladevand". Lampretlarverne vil derfor ikke komme i kontakt med afgitringen i væsentligt omfang, og de vurderes derfor ikke at blive væsentligt påvirket af dambrugets vandindvinding med en 4 mm afgitring.

Bæklampret (bilag II)

Bæklampret lever udelukkende i vandløb, og gennemfører hele sin livscyklus uden det parasitiske stadium, der kendes fra de to øvrige lampretter, der vandrer til havet, hvor de i en årrække lever som parasitter på andre fiskearter, inden de vender tilbage til vandløbene for at gyde. Bæklampret lever af fint organisk materiale og alger. Gydningen foregår på vandløbsbunden, hvor der er sand og grus. Artens beskudne krav til leve- og gydested er givetvis en del af forklaringen på artens forholdsvis store udbredelse i Danmark.

Den er udbredt i langt de fleste jyske vandløb, både i de fysiske set bedste vandløb, men også i ensartede, kanalagtige vandløb med langsom strøm og blød bund. I resten af landet forekommer den i en række vandløb på Fyn. Den er bl.a. udbredt i Odense Å-systemet. På Sjælland er der noget længere mellem bestandene, men der er fund i Nordsjælland omkring Esrum Sø og sporadisk i nogle få andre vandløb. Overordnet set vurderes arten og dens udbredelse i Danmark at være stabil, og der vurderes at være stabile og levedygtige bestande i mange danske vandløb. I NOVANA-programmet overvåges bæklampret både i forbindelse med programmets vandløbsovervågning, men arten er også specifikt eftersøgt i flere habitatområder.

Bæklampret er registreret en gang i området i 2018. Arten er registreret i et lille tilløb til Omme Å i den østligste del af området. Arten er ikke specifikt eftersøgt i selve hovedløbet af Omme Å. Arten må formodes at trives i de små og middelstore vandløb i dette Natura 2000-område, og da artens krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt, vurderes der at være gode forudsætninger for en forekomst af bæklampret. Der vurderes således ikke at være trusler for artens fortsatte forekomst i området. (Miljøstyrelsen 2022)

Lampretlarverne er bundlevende i vandløbet og vil derfor også forblive langs bunden, når de drifter nedstrøms. For at undgå at få for meget sand ind på dambruget er indløbenes afgitring placeret et stykke over vandløbsbunden, så der kun indtages "overfladevand". Lampretlarverne vil derfor ikke komme i kontakt med afgitringen i væsentligt omfang, og de vurderes derfor ikke at blive væsentligt påvirket af dambrugets vandindvinding med en 4 mm afgitring.

Laks (bilag II)

Laksen har en begrænset udbredelse i Danmark og er tilknyttet de store vestjyske vandløb Skjern Å, Storå, Varde Å, Kongeå, Sneum Å og Ribe Å. De naturlige laksebestande i de danske vandløb var tæt på udryddelse, og bestandene er fortsat afhængige af årlige udsætninger. Eneste undtagelse fra dette er Storå, hvor udsætninger af laks er ophørt i 2018. Da bestanden nu vurderes at være selvreproducerende.

Laksen stiller store krav til levested, hvad angår vandkvalitet, fysiske forhold og vandtemperatur, og betragtes i udpræget grad som en rentvandskrævende vandløbsfisk. En forudsætning for at opnå gode, selvreproducerende laksebestande i de store jyske vandløb er, at der skabes fripassage til og fra gydepladserne, således det sikres at de voksne fisk kan gyde og laksesmoltens vandring til havet kan foregå uhindret. Endvidere er det afgørende, at de fysiske forhold i de pågældende vandløb tilfredsstillers laksens store krav til gydepladserne.

På laksens vandring fra opvækstområderne i havet til gydepladserne i hovedløbet af Skjern Å, og de store tilløb: Omme Å, Vorgod Å og Karstoft Å, svømmer den igennem Ringkøbing Fjord. Fjorden er derfor at opfatte som en del af artens vandringsrute fra havet til gydepladserne i de store vandløb, hvorfor arten er medtaget på udpegningsgrundlaget for tre Natura 2000-områder. Opgangen af gydemodne laks i Skjern Å-systemet er beregnet af Danmarks Tekniske Universitet - DTU Aqua fem gange i perioden fra 2008 til 2017. Beregningerne viser nogen fluktuation mellem undersøgelsesårene. Flest laks er der registreret i den seneste undersøgelse i 2017. På baggrund af undersøgelser af nedtrækkende laksesmolt i 2016 og 2017 forventes opgangen af gydemodne laks dog at blive noget lavere i de kommende år. Skjern Å laksen passerer talrigt op gennem Skjern Å under artens gydetræk, og der vurderes således umiddelbart ikke at være trusler for artens forekomst i området. (Miljøstyrelsen 2022)

Laksens larver vurderes ikke at blive væsentligt påvirket af dambrugets vandindvinding med en 4 mm afgitring.

Grøn kølleguldsmed (bilag II og IV)

Grøn kølleguldsmed karakteriseres normalt som en rentvandsart, der under larveudviklingen lever i hurtigtstrømmende, rene og iltrige vandløb. Grøn kølleguldsmed forekommer kun i Jylland, hvor den siden begyndelsen af det 20. århundrede har været kendt fra følgende fem vandløbssystemer: Varde Å, Skjern Å, Karup Å, Gudenå og Stora. Arten er i NOVANA-programmet 2004-2018 overvåget fem gange, hvor der har været størst fokus på registrering i de Natura 2000-områder, hvor arten indgår i områdernes udpegningsgrundlag. Den er i mindre omfang eftersøgt i vandløb uden for disse områder.

Arten er i perioden registreret i 14-35 10x10 km kvadrater i Jylland. I Danmark blev der i 2018 fundet grøn kølleguldsmed i 35 kvadrater mod hhv. 28 og 27 kvadrater i 2014 og 2011. I perioden 2004-2018 har arten øget sin forekomst og udbredelse markant i begge biogeografiske regioner, sandsynligvis som et resultat af en forbedret vandløbskvalitet i de større jyske vandløbssystemer.

Grøn kølleguldsmed blev registreret på 2 lokaliteter i Omme Å under overvågningen i 2018, hvor arten var udbredt opstrøms til Hvolligvej. Arten er således registreret på 2 lokaliteter i området i de seneste to overvågningsperioder, hvilket er den samme udbredelse som blev registreret i overvågningsperioden 2004-2011, hvor guldsmedelarver blev fundet på de samme 2 lokaliteter. Arten er i Omme Å både registreret som voksne individer men også som larver via vandløbsovervågningen. Områdets vandløbssystem Omme Å er et tilløb til Skjern Å som er et kerneområde for grøn kølleguldsmed. Vandløbets generelt meget gode vandløbskvalitet giver gode yngle muligheder for arten, og der vurderes således ikke at være trusler for artens forekomst i området. (Miljøstyrelsen 2022)

Grøn kølleguldsmed lever i larvestadiet overvejende nedgravet i vandløbsbunden og bevæger sig ikke langt omkring og driver typisk ikke i vandsøjlen (Bilag IV-håndbogen). Larven bliver også ganske stor og vil derfor ikke blive påvirket væsentligt af dambrugets indvinding med en 4 mm afgitring.

Påvirkning kumulativt

2,5 km længere opstrøms ligger Hårkjær Dambrug, som indvinder op til 200 l/s gennem en 6 mm afgitring. Ved dette dambrug ledes vandet på tilsvarende vis tilbage til åen efter gennemløb af produktion og rensning.

De to 4 mm afgittringer ved Hoven Mølle er en forbedring set i forhold til de tidligere 6 mm afgittringer, der nu sikrer, at der heller ikke kumulativt med Hårkjær Dambrugs indvinding sker væsentlig påvirkning af ovenstående arter.

Samlet vurdering

Indvindingen af vand til Hoven Mølle Dambrug vil hverken i sig selv eller kumulativt have væsentlig betydning for Natura 2000-områderne, deres udpegningsgrundlag eller bilag IV-arter.

Udledning af organisk stof og næringsstoffer

Udledningen i sig selv

Den nuværende (og fremtidige), gennemsnitlige udledning af organisk stof og næringsstoffer fra Hoven Mølle Dambrug er opgjort i tabellen nedenfor i runde tal.

Parameter	Gennemsnitlig udledning 2019-2023 (kg/år)
BI ₅	11.800
Total-N	6.000
Total-P	500
NH ₄	-er en del af Total-N

Det er udledningen af organisk stof og ammonium, der kan påvirke tilstanden i vandløb umiddelbart nedstrøms dambruget. Hvis udledningen bliver tilstrækkelig høj over længere tid, vil det kunne ses på sammensætningen af vandløbets smådyr og kunne resultere i en faunaklasse under 5, hvor tilstanden ikke længere er opfyldt som minimum God tilstand.

Tilstanden nedstrøms dambruget er dog God eller Høj med en faunaklasse 6-7, så dambruget påvirker ikke vandløbet væsentligt og dermed heller ikke længere ned til Natura 2000-området i Omme Å gennem Borris Hede eller Skjern Å og Ringkøbing Fjord. Det gælder altså også, når udledningen fra Hårkjær Dambrug længere opstrøms medtages.

Udledningen af N og P fra dambruget vil i sig selv være ubetydelig for vandsystemerne, fordi den samlede tilledning er så stor (se nedenfor under den kumulative betragtning).

I forhold til fosfor er der ikke en indsats for nedbringelse af mængden til Ringkøbing Fjord, den aktuelle belastning er lig med målbelastningen på 100 tons.

I forhold til fugle er nogle af arterne meget afhængige af bundvegetation - blandt andet svaner og svømmeænder og kan derfor påvirkes indirekte af næringsstofftilførsel samt af slusepraksis ved Hvide Sande.

Udledningen kumulativt

I Vandområdeplan 2021-2027 er der angivet en samlet påvirkning af Ringkøbing Fjord på 4.500 tons kvælstof om året. Målbelastningen for Godt økologisk potentiale er 2.900 tons, og der er derfor indregnet reducerende indsatser på 1.600 tons kvælstof.

Bidraget fra Hoven Mølle Dambrug vil være ubetragteligt set i forhold til de samlede, tilledte mængder på 4.500 tons årligt. De specifikke indsatser i Vandområdeplan 2021-2027, som skal nedbringe de tilledte mængder af kvælstof med 1.600 tons årligt går primært på landbrugsjord, hvor langt størstedelen af kvælstoffet kommer fra. Udledninger fra dambrug indgår ikke som en indsats.

På den baggrund vurderer kommunen, at den fortsatte udledning af kvælstof og fosfor fra Hoven Mølle Dambrug i kumulation med andre udledninger ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af arter eller naturtyper i Ringkøbing Fjord, da den kumulative udledning er i gang med at blive nedbragt. Påvirkningen nu og her har heller ikke irreversibel effekt på fjorden.

Udledning af medicin- og hjælpestoffer

Hvis dambruget behandler syge fisk eller forbedrer vandkvaliteten kemisk, kan der blive udledt restkoncentrationer af medicin- og hjælpestoffer til Hoven Å.

Kommunerne har fået lavet en risikovurdering for å-systemer med dambrug i oplandet til Ringkøbing Fjord (Fjorback 2011). Dambrугenes vilkår for anvendelse og udledning af medicin- og hjælpestoffer tager udgangspunkt i risikovurderingen for at sikre, at miljøkvalitetskravene kan overholdes i de berørte vandområder.

I risikovurderingen tildeles hvert dambrug en andel af medianminimumsvandføringen til fortynding af medicin- og hjælpestoffer, så miljøkvalitetskravene for de enkelte stoffer kan overholdes. Der tages samtidig stilling til, om der skal sættes skærpede vilkår i forhold til udledning til marine vandområder med skærpede miljøkvalitetskrav for visse stoffer.

Anvendelse af medicin- og hjælpestoffer vil således ikke medføre en udledning i sig eller kumulativt, der vil kunne medføre en overskridelse af miljøkvalitetskravene i vandområderne, og der vil derfor ikke være en påvirkning af arter og naturtyper i Natura 2000-områderne eller af bilag IV-arter.

Samlet vurdering

Det er kommunens vurdering, at den fornyede miljøgodkendelse af Hoven Mølle Dambrug med vilkår for drift og indretning af dambruget ikke i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter vil medføre målbare effekter eller påvirke bilag IV-arter eller Natura 2000-områderne ved Omme Å gennem Borris Hede, Skjern Å eller Ringkøbing Fjord væsentligt. Det vurderes derfor, at der ikke er behov for udarbejdelse af en nærmere konsekvensvurdering af projektet. **Fejl! Bogmærke er ikke defineret.**

Referencer

Fjorback, C. 2011. Risikovurdering for Ringkøbing-Fjord samt vandløbssystemerne med afstrømning til fjorden – brug og udledning af medicin- og hjælpestoffer. Rapport fra Niras A/S.

Miljøstyrelsen 2022. <https://mst.dk/erhverv/rig-natur/naturindsatser/natura-2000/natura-2000-planlaegning-2022-2027>

Miljøstyrelsen 2022. <https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/vandmiljoe/vandomraadeplaner/overblik-vandomraadeplanerne-2021-2027>

NIWA Taihoro Nukurangi 2007. Fish screening: good practice guidelines for Canterbury.

Statens Naturhistoriske Museum 2012. Atlas over danske ferskvandsfisk.

Århus Universitet 2023. Bilag 4 håndbogen - Opdatering af: Håndbog om dyrearter på Habitatdirektivets bilag IV. DCE-rapport 520.